

DOMOVINA

Upravništvo „Domovine“ v Ljubljani, Knafljova ulica 5
Uredništvo „Domovine“, Knafljova ulica 5/II., telefon 3122 do 3126

Izhaja vsak četrtek

Naročnina za tuzemstvo: četrletno 9 Din, polletno 18 Din, celoletno 36 Din; za inozemstvo razen Amerike: četrletno 12 Din, polletno 24 Din, celoletno 48 Din; Amerika letno 1 dolar. — Račun poštne hranilnice, podružnice v Ljubljani, št. 10.711.

Odstop ministra za gozdove in rudnike dr. Korošca

**Za novega ministra je imenovan ban Dravske banovine inž. Serbec
— Dolžnosti bana bo opravljal podban dr. Pirkmajer**

Pretekli petek je bil minister za gozdove in rudnike g. dr. Anton Korošec v Niški banji, kjer že več kakor teden dni prebiva Nj. Vel. kralj. Dr. Korošec je bil sprejet v avdienci, pri kateri je vladar odobril njegovo, iz zdravstvenih razlogov podano ostavko na položaj ministra za gozdove in rudnike. Obenem je

kralj odlikoval dr. Korošca z redom Karadjordjeve zvezde II. stopnje, najvišjim jugoslovenskim odlikovanjem, ki ga more doseči naš državljan.

Na predlog g. ministrskega predsednika je imenoval Nj. Vel. kralj za ministra za gozdove in rudnike bana Dravske banovine g. inž. Dušana Serbca, ki je že opravil prisego. Dolžnosti bana Dravske banovine bo opravljal pomočnik bana g. dr. Otmar Pirkmajer.

Ostavka ministra g. dr. Antona Korošca se glasi:

«Vaše Veličanstvo! Dovoljujem si predložiti Vašemu Veličanstvu ostavko na položaj ministra za šume in rudnike. Zdravniki mi svetujejo, naj svojo bolezen, ki je v poslednjem času krenila na slabše, zdravim v popolnem miru in na daljšem oddihu. Zato mi vest ne dovoljuje, da bi med tem obdržal posle, ki jih ne bi mogel opravljati tako, kakor velevajo državne koristi. Vaše Veličanstvo

prosim, da tudi v tem trenutku sprejmete izraze moje popolne zvestobe in brezmejne vdanosti ter iskreno zahvalo za dosedanje zaupanje, kakor tudi zagotovilo moje pripravljenosti, da se bom vselej odzval Vašemu visokemu pozivu v službo za kralja in domovino. Smatram za svojo dolžnost, da pri tej priliki ponovno izjavim, da

hočem tudi v bodoče in povsod v slogi z ostalimi rodoljubi, zvest izraženim načelom Vašega Veličanstva in izjavam kraljevske vlade, delati za jugoslovensko narodno in državno misel,

da bosta mogla Vaše Veličanstvo in kraljevina Jugoslavija mirno gledati v svojo bodočnost. Vašemu Veličanstvu vdani in zvesti dr. Anton Korošec.»

Lepe rodoljubne besede g. dr. Korošca, ki mora zaradi boleznih pustiti delo in posvetiti vso pažnjo svojemu zdravju, ne bodo ostale brez globokega vtisa na našo javnost, zlasti ne na množice onih, ki so g. ministru od nekaj sledili kot strankinemu voditelju. Z iskrenim veseljem pozdravljajo vsi rodoljubi poudarek g. dr. Korošca o slogi z ostalimi rodoljubi. Te besede so svarilo za stare nepoboljšljive strankarje in opomin, da je treba pri delu za našo lepo domovino iskrene, resnične sloge, ki je ne sme motiti senca stare strankarske nestrpnosti.

Predsednik vlade general Živković v Bregani

Bregana, v septembru.

Dan 22. septembra t. l. bo ostal za Bregano zgodovinski dan, zakaj tega dne je posetil to mestece predsednik naše vlade, general g. Pero Živković. Z njim so bili tudi ministri gg. Švrljuga, Frangeš, Srškić, ban Savske banovine g. Šilović in drugi. Čeprav je bil prihod določen za peto popoldne, se je zbiralo na določenem mestu ljudstvo že ob treh, da pozdravi visokega gosta. Na poslopih so plapolale zastave in okna so bila okrašena s cveticami, a preko pota je bil postavljen slavolok z napisom «Dobro došel». Visoke goste so poleg velikega števila šolskih otrok z vsem učiteljskim zborom šol v Lugu (Savska banovina) in v Veliki dolini (Dravska banovina) pričakali tudi Sokolsko društvo iz Bregane, gasilci iz Bregane in Obrežja, celokupno delavstvo in uradništvo tovarne za palice s svojim šefom g. baronom Alnohom na čelu in številno prebivalstvo iz okolice.

Ob napetem pričakovanju se je pojavilo kmalu po 5. uri v Bregani šest avtomobilov. Iz prvega, ki se je ustavil pred množico, je stopil predsednik g. Živković, ki je bil od navzoče množice burno pozdravljen z vzkliki: «Živio predsednik Živković, živela Jugoslavija!», na kar so ga pozdravili v imenu občine Podvrha

(Savska banovina) župan g. Nikola pl. Kiebach, v imenu občine Velike doline župan g. Žrlić in v imenu učiteljskega zbora šolski upravitelj g. Pečnik iz Velike doline. Nato se je podal g. Živković med ljudstvo ter se z njim pozdravljal, rokoval in povpraševal ljudi po gospodarskih prilikah tega kraja. Mnogo se je zanimal za delavstvo in njega plače ter splohi za tukajšnje prilike.

Posebno pažnjo pa je posvetil g. predsednik Sokolstvu. Ko je zagledal sokolsko dečo v krogih, je takoj prišel k nji, rekoč: «To so moji Sokoliči», na kar so ga otroci pozdravili z gromkim «Zdravo!». Tu ga je pozdravil v imenu Sokola v jedrnatih besedah društveni prosvetar g. Zdenko Dolinar takole: «Gospod predsednik! V imenu domačega Sokolskega društva najiskrenejša dobrodošlica! Mi jugoslovenski Sokoli, ki smo se vedno borili za popolno duševno uedinjenje vseh treh plemen našega naroda, znamo pravilno ceniti Vaše delo. Dne 1. decembra 1918. je padla politična meja, ki nas je delila kakor kitajski zid, in zato je ta dan pomemben za našo zgodovino. Ali še večjega pomena pa je 6. januar, ker s tem dnem je odprta pot k popolnemu duševnemu uedinjenju. Vrednost tega dne bo znala pravilno ceniti zgodovina. Želimo iz vsega srca, da bi bilo Vaše delo kakor doslej tako tudi

odslej uspešno! Zato Vas iskreno pozdravljamo in kličemo sokolski «Zdravo!». G. predsednik se je zanimal za število članstva, telovadcev, naraščaja, dece in za telovadnico, katero je hotel sam pogledati. Odvedla sta ga tja z ostalim spremstvom tajnik društva g. Feliks Kalin in prosvetar g. Zdenko Dolinar. V dvorani so mu sokolski funkcionarji izjavili, da želijo lokal povečati, toda nimajo dovolj sredstev. Takoj je posegel g. predsednik po denarnici in izročil društvu 1000 Din. Obenem pa je pohvalil g. Josipa Kalina za brezplačno oddajo dvorane Sokolskemu društvu. Ko je predsednik prišel zopet med ljudstvo, je bil ponovno deležen burnih ovacij. Nato se je g. Živković z ostalimi ministri in spremstvom vrnil nazaj proti Zagrebu.

Gospodarska podjetnost in naše delavstvo

«Ni vseeno, kje je in kje dela naš človek. Gospodarsko in narodno-politično je nepregledno važnejše, da ga obdržiš doma na lastni grudl, osobito dokler je preprost in prvinski...»

Tako smo čitali nekje o slovenskem delavcu. Te lepe besede so na prvi hip vsega uvaževanja vredne. Če jih pa natančneje premostrimo, moramo, žal, ugotoviti, da je ta privezanost našega delavca na domačo grudo le v korist podjetniku, dočim nima delavec od tega nikake koristi. Naša podjetja namreč gledajo prav tako kakor ona v tujini na to, da dobijo in ohranijo večino svojih delavcev prvinskih in preprostih. Kje najdete v naših podjetjih domače delavce na vodilnih in boljših mestih? Tujec ukazuje našemu delavcu na tujem in po nepotrebnem tudi doma!

Pa poreče kdo, da ne morejo nastavitvi podjetja naših delovodij, mojstrov in preddelavcev, ker jih baje ni. Znani so primeri, ko je učil domač delavec cele mesece novega mojstra tujca. Ves čas tega učenja pa je prejemal ta novi mojster mojstrsko, delavec pa navadno delavsko plačo. S kakimi težavami zleze naš delavec na odgovornejše in bolje plačano mesto! To pa ne zaradi nesposobnosti, temveč zaradi nasprotovanja tujih mojstrov in vodij podjetja.

Naš delavec je obsojen doma, da dela za neprimerno slabši zaslužek isto podrejeno delo kakor v tujini. Pred piscem teh vrst leži tedenski mezdni listek 25letne pletilke v tovarni za nogavice. Listek kaže, da zasluži odrasla ženska v tej tovarni na teden šestdeset in tri dinarje. Kje imate, recimo, v Avstriji podjetje, ki plačuje delavce z 8 šilingi na teden, kje v Nemčiji delavca, ki bi delal za 5 mark na teden, da ne govorimo o delavcu Zedinjenih držav, ki naj bi delal 44 ur za 1 dolar in 10 centov! Podobne mezde, žal, pri nas niso tako redke.

Moramo priznati, da so mnogi naši podjetniki popolnoma na svojem mestu, vendar pa je še vse preveč takšnih, ki grdo zlorabljajo preprostost našega delavca. Zastopniki našega gospodarstva, kadar pišejo o gospodarstvu in delavstvu, naj nikar ne pozabljajo na to žalostno plat, ki je tudi potrebna temeljitega okrcanja.

Agrarna zemlja

Dolnja Lendava, septembra.

Kaj nas zanima, kaj nas vznemirja? Že skozi 10 let se samo vprašujemo, kaj bo z agrarno zemljo, kako se bo rešilo vprašanje agrarne zemlje. Kakor zdaj kažejo znamenja, smo pred rešitvijo najvažnejšega gospodarskega in sploh življenjskega vprašanja naše ožje domovine.

«Domovina» je že pisala o agrarnem vprašanju svoječasno in kdor je skrbno prečital naše članke, nam bo dal prav. Danes se zopet hočemo doteknuti tega sršenovega gnezda in pri tej priliki pogledati resnici v obraz.

Kakor smo že poudarili, si stojita v vprašanju likvidacije agrarnega vprašanja nasproti dve skupini. Na eni strani Agrarna zadruga v Črensovcih z «Novinami», ki so last bivšega poslanca gospoda Klekla, na drugi strani pa stojijo veleposestniki kot lastniki zemlje. Agrarna zadruga se je ustanovila z namenom, da kot taka kupi veleposestniško zemljo in jo razdeli med svoje člane. Pogajala se je z upravo veleposestva Eszterhazy za celo posestvo, pogajanja pa so se razbila in zavoljo tega so «Novine» odvrčale ljudi od kupnje. Tako je prišlo do sporov. Eni so trdili to, drugi drugo, naš siromak agrarni interesent pa ni vedel, kam bi se obrnil od prestrašenosti. Mi nismo branili ne Agrarne zadruge in se nismo postavili na stran veleposestev, sedaj pa je prišel čas, da povemo zaključek naših opazovanj.

Že leta 1925. bi agrarni interesenti lahko kupili dodeljeno jim agrarno zemljo. Ako bi jo takrat kupili, je mnogi pozneje ne bi izgubili, kakor se je to zgodilo v mnogih primerih. Pri revizijah in ob drugih prilikah so mnogi agrarno zemljo izgubili, ki bi jo danes radi kupili, pa ne morejo, ker niso več interesenti. Nešteto je kmetov, ki se danes jezijo, da niso pravočasno zemlje kupili. Toda pomoči ni več. Komu se naj ti ljudje zahvalijo za izgubljeno zemljo?

Leta 1925. je imela zemlja isto ceno kakor danes. Leta 1925. pa tudi 1926. je bilo mnogo več denarja, kakor ga je danes, zato bi bil takrat vsakdo lažje zemljo kupil. Žito je bilo takrat dražje, danes je brez cene. Pogoji za odplačevanje so bili tedaj mnogo ugodnejši. Marsikdo žaluje, da ni izbral prilike in da ni že takrat zemlje odkupil.

Če bi bili že takrat agrarno zemljo odkupili, bi jo bili v štirih letih lahko tako izboljšali z gno-

jenjem in dobrim obdelovanjem, da bi nam danes rodila že dvakratno množino. Lahko bi pa že tudi zemljo imeli plačano in nas ne bi skrbelo še danes, kaj bo, kako bo, odkod bo denar.

Stalno vznemirjenje med ljudmi, ki vladajo na žalost še danes po naših vaseh, bi bilo že za nami. Mirno in pridno bi vsakdo obdeloval svojo zemljo in bi si izboljševal svoje gospodarsko stanje. Sedaj pa še ni miru in medsebojno sovraštvo je vedno hujše.

Zanašali so se ljudje na nižje cene. Potekla so pa že leta in cene agrarne zemlje so iste. Kakor kaže, bodo cene ostale takšne, kakršne so danes. Naziranje, da bo agrarna zemlja zastoj ali za stotake, se je izkazalo za napačno.

Velike gozdove na veleposestvu Eszterhazyja je kupila občina Križevci; tedaj smo zamudili tudi odkup gozdov. In koliko se je računalo baš na gozdove!

Danes je že na veleposestvu Eszterhazyja odkupljene za poldrugi milijon zemlje. Nekatere občine so skoro pokupile vse, kar jim je bilo dodeljeno; tam se dela in je zavladal mir.

Ne moremo iti tudi mimo dejstev, ki zadevajo Agrarno zadrugo. Zadruga bo na izrednem občnem zboru že drugič menjala pravila, tako pravi «Novine» od 28. septembra. Na izredni občni zbor se vabijo člani, ki imajo agrarno zemljo na beltinskem in soboškem veleposestvu. Oni iz lendavskega veleposestva so tedaj izpuščeni. To kaže, da Agrarna zadruga ne računa več na to, da bi odkupila agrarno zemljo za svoje člane na veleposestvu Eszterhazyja.

V interesu resnice smo pokazali na nekatere težave odkupa agrarne zemlje. Vidi se nam potrebno povedati resnične besede ljudem v ravnanje.

DOPISI

JESENICE. (S m r t n a k o s a.) Te dni so ob izredno veliki udeležbi pokopali na farnem pokopališču na Koroški Beli-Javorniku gospodično Julko M a d j e v o iz Senožeti. Na čelu žalnega sprevoda je igrala žalostinke kovinarska godba z Jesenic, pevsko društvo «Sava» pa je pred hišo bolesti in na pokopališču krasno zapelo dve žalostinki. Veliko število delavstva, organiziranega v Narodni strokovni zvezi, je spremlilo do groba svojo dolgoletno članico z društvenim praporom

na čelu. — Naslednjega dne pa so mnogobrojni obrtniki z Jesenic, Koroške Bele, Javornika in ostalih krajev spremili k večnemu počitku gospoda Antona B o š t e l e t a, krojaškega mojstra in hišnega posestnika na Javorniku. Pokojnik, ki je bil mirna in blaga duša, je bil najstarejši obrtnik na Javorniku. Vedno ga je preganjala zla usoda. Tako mu je svetovna vojna vzela dva sina, krepka Sokola, od katerih je bil starejši — Silvester — dolgoletni načelnik jeseniškega Sokola in podnačelnik sokolske župe v Kranju. Pred dvema letoma mu je umrla še soproga, dočim so se ostali otroci, razen sina Antona, razkropili po širnem svetu. — Naj bo zemljica obe-ma pokojnikoma lahka!

SELNICA OB DRAVI. V nedeljo je napravil Sokol v Rušah propagandni izlet v Selnico, kjer je bila ustanovljena nova sokolska edinica. Prišlo je nad 100 telovadcev, moške in ženske dece, moškega in ženskega naraščaja ter članov in članic. Vsa vas je bila v državnih trobojnicah in ljudstvo je navdušeno pozdravljalo mlade Sokole. V pozdravnem govoru je šolski upravitelj g. Majcen s tehtnimi besedami poudarjal potrebo ustanovitve Sokola v Selnici, za njim pa je br. dr. Gorišek očrtal pomen Sokolstva. Ruški Sokoli so izvajali beograjske vaje. Občinstvo je sokolski mladini ves čas telovadbe navdušeno vzklikalo. Po telovadbi se je pri gostilničarju Doplerju razvila prijetna zabava.

SLOVENSKE GORICE. Vse podbira, ker je grozde zaradi obilega dežja preteklih dni in od prenatrpanosti močno nagnito. Podberina se sme porabiti baje le doma, prodati pa se ne sme. Redna trgateg so sme pričeti, kakor razglša «Kmetovalec», šele 10. oktobra. Vreme se obrača na solnčno in upati je, da bo grozdje dobro osladilo, posebno še, ker je po podbiranju razredčeno in bolj dostopno solnčnemu žaru. Vinski veletržci iz Maribora, žal, nastavljajo prav nizke cene. Pomislite: Lani je šel mošt, ako je imel 20 stopinj, po 8 do 9 Din liter, a letos mu nudijo ceno 4 in pol Din. Kje je krivda? Nekaj že v obilni letošnji trgatvi, a vendar ne v toliki meri. Drugi krivijo dejstvo, da vinski velekupci vsak vinski pridelek spravijo s sladkorjem na poljubno kakovost. Nekaj pa seveda tlači cene tudi premal izvoz v Avstrijo zaradi previsoke carine. Grozde pa se kupuje v domačih krajih 1 kg po 4 Din za izvoz, ki je carine prost. 100 kg grozolja dá 75 l soka ali pet četrtin kilograma en liter mo-

M. Silvester:

Na potih usode

(Dalje.)

Prišel je dan, ko so se morali gostje ječmeniškili Uskokov posloviti od svojih rešiteljev in gostiteljev. Slovo je bilo zelo ganljivo. Pristrčno so se objeli in si stisnili desnice. Zlasti mladina se je poslavljala zelo iskreno, kajti marsikateri mladenki je utripalo srce hitreje, ko je podajala svojo roko v slovo mladeniču, za katerega je čutila posebno nagnenje. Pa tudi marsikatero mladeniško srce je razbijalo ob zadnjem pogledu v žarko oko ponosne Uskočke.

«Bog naj vas čuva in srečno pot!» — To so bile zadnje besede in karavana se je pričela pomikati po rebri proti Jaski.

V.

Potovanje karavane sicer ni bilo težavno, vendar je manjkalo vsepovsod, kamor so dospeli, na ugodnostih, na katere so bile vajene Ljubica in nekatere navzočih žen, in to zaradi velikega upostošenja po Turkih. Čim so obredli Liko in oddali svoje varovance v zanesljive roke, so krenili preko Ogulina in Karlovca v Stari trg, od tam pa v Kočevje. Poleg večinoma žalostnih srečanj s svojci ujetnikov so doživeli v Kočevju prav vesel sprejem. Tu so morali ostati nekaj dni, da so se odpočili od dolgega romanja. V Kočevju je spoznala Ljubica meščansko življenje, ki je potekalo docela drugače kakor pa na

ječmeniškem gradu. Sedaj je uvidela, da sploh še ni živela in da je bilo njeno življenje podobno bolj življenju nune.

Gostitelji Ljubice so kar tekmovali med seboj, kdo bo izkazal vdovi več ljubeznivosti. E, pa ne smemo pozabiti tudi na starko, ki je bila predmet posebnega pogoščenja, kajti njeno junaštvo in njeno tajinstveno življenje sta bili pri vseh središčih posebnega zanimanja.

Najsrečnejša od vseh pa je bila gotovo Magda, ki se je nahajala v desetih nebesih. Kaj hočemo, saj je to že ženska navada, da morajo imeti vse, kar vidijo pri drugih. Magdi se je dozdevalo, da je napram svojim sovrstnicam, ki jih je v teku nekaj dni spoznala, pravi stor, ki se niti obračati ne zna, kaj šele v družbi občevati. To misel je izrazila tudi mamic, ki jo je potolažila, da se tudi nji bolje ne godi, da pa hoče na vsak način skrbeti, da dobi njena hčerka oliko, ki je primerna njenemu stanu.

Ta preokret v splošnem naziranju o življenju je opazila tudi bistrovidna starka. Nekoč, ko sta bili za trenutek sami na vrtu svojih gostiteljev, je vprašala Ljubico: «Kako ti ugaja tu?»

Ljubica je menila, da je to le navadno vprašanje starke, zato ji je odgovorila na kratko: «E, seveda je prijetno.»

«Pa kako ti prija to meščansko življenje?»

«Ne vem, kako bi odgovorila», se je izogibala odgovoru vdova.

«E, ljuba gospodarica, ti ne marš odgovoriti. Pa če mi odgovoriš ali ne, jaz poznam preokret

v tvoji duši, saj ti ga čitam iz vsake kretnje in iz zadovoljnega sija tvojih oči. Tu šele okušaš trohico tega, kar sem jaz uživala v polni meri. Sedaj uvidevaš, draga moja, da si pokopala svojo mladost, ne da bi imela kak vpogled v življenje. Kaj si imela od vsega svojega življenja? Navadno suženjstvo ob strani moža, katerega si ljubila. Ali ne bi mogel vzeti s seboj tudi svoje ženke, kadar se je podajal na veseljačenja v gradove, ali pa, kadar je šel po navadnih poslih v Samobor, Zagreb ali Metliko? Bila si ujetnica svojega moža, ker se je bal v svoji ljubosumnosti, da bi te ne pogledal še kak drug možak. Glej, da ne zagrešiš istega nad svojimi otroci, da ti ne bodo tega kdaj očitali.»

Te besede starke so jo skoro iznenadile, ker vse to, kar ji je starka govorila, je ona že pre-mišljala in uvidela, da ima starka prav.

Ko je starka opazila, da je led prebit, je hitela nadaljevati s svojim predlogom, češ: «Tudi življenje za obzidjem mesta Kostanjevice je prijazno, morda še bolj kakor v tem nemškem mestu, kjer bi kljub vsej ljubeznivosti naših gostiteljev ne hotela ostati predolgo. Prvič si nismo sorodni po rodu, drugič so pa ti-le ljudje vse preveč trgovci in med takimi ljudmi, ki merijo vse skoroda trgovsko, ni za nas obstanka. Hajdimo torej h kostanjeviški mestni rihtarici, ki se bo gotovo razveselila našega prihoda. Ta žena bo plemenitila tvojo in dušo tvoje hčerke. Ali si že opazila, kako se to revše trudi, da bi se navzelo kretnej in obnašanja tukajšnjih deklet? Iz tega lahko razvidiš, koliko ji je na tem, da po-

šta. Potemtakem je vedno bolj prodati grozdje, ker dá to manj opravila in višje cene. Bomo videli, ali bodo gostilne tudi hitro potisnile cene navzdol.

MARENBERG. V soboto 27. septembra je gospa Zinka Kolškova, soproga notarja g. Avgusta Kolška in predsednica Kola jugoslovenskih sester v Marenbergu, prejela iz rok g. načelnika dravogradskega sreza na uradnem dnevu v Vuhredu visoko odlikovanje red sv. Save IV. vrste. Ob vrnitvi iz Vuhreda v Marenberg so ji na njenem domu čestitali zastopniki vseh tukajšnjih javnih in samoupravnih uradov. Tako na njenem domu kakor tudi zvečer v gostilni gospe Praprotnikove se je vršila ob udeležbi precejšnjega števila občinstva v proslavo tega dogodka animirana zabava.

BRASLOVČE. Poprava mostu čez Savinjo pri Polzeli je bila te dni dovršena. Na novo sta podbetonirana oba fundamenta, ki sta bila močno izpodjedena. Okoli stebrov je napravljen močan betonski obroč, ki povečuje stabilnost in služi obenem kot valolom.

ZGORNJA VOLIČINA. Za občini Zgornjo in Spodnjo Voličino se je junija lani ustanovila Agrarna zajednica. Včlanjenih je 67 združnikov. Nekateri člani zajednice rabijo od leta 1923. kos travnika od veleposestva Hrastovca, lasti grofa Herbersteina. Deli, ki jih imajo združniki, so pa tako majhni, da pridelajo interese na teh koščkih komaj po tri do štiri stote sena in približno toliko otave. Seveda to ne zadostuje za prehrano niti ene krave. Zaradi takih razmer, ker agrarni interese ne morejo vzdrževati niti ene krave, je zaprosila zajednica, da se ji dajo v rabo še drugi travniki in bivše njive v obdelovanje proti plačilu. Zajednici je bil obljubljen kos bivših njiv, tako zvani Hrastovenjak. Upamo, da bo odločilno oblastvo dalo od veleposestva Hrastovca v kratkem agrarnim interesentom še druga zemljišča, ki ne spadajo v maksimum veleposestva, da jih interese zorjejo in posejejo že z ozimino, deloma pa posadijo pomladi s krompirjem, da naši otroci drugo leto vsaj krompirja ne bodo stradali. Če bi se nam letos ta zaprosena zemlja dodelila, bi jo obdelali že letos. Tako pa leži letos Hrastovenjak neobdelan.

LJUTOMER. «Grofica Marica», priljubljena opereta, se bo igrala v nedeljo 5. oktobra v Sokolskem domu v Ljutomeru. Začetek ob treh popoldne. Priporočamo okoličanom, naj ne za-

mude prilike, da se za mal denar pošteno zabavajo in nasmejejo.

ZETALE. Pri nas smo skoro odrezani od sveta. Če ne bi bilo svetovne vojne, bi tekla skozi naš kraj dvotirna železnica, katero so ponovno večkrat merili pred vojno. Prosimo, da bi se že določena cesta Marina ves—Zetale zgradila, ker je nujna. — V sosednji občini v Nadolah je bil ubit te dni neki slaboglasni možak. Ljudje pravijo, da bo menda sedaj mir. Prihodnost bo pokazala, če res ne bo več tu tatov. — Sadja ni letos tu nič, v goricah pa kaže lepo. Žal le, da je nedavno toča obiskala nekaj vasi v okolici ter napravila veliko škodo na trti in ajdi.

GOSPODARSTVO

Sejmi

- 5. oktobra: Hodoš.
- 6. oktobra: Pišece, Slivnica (Sv. Urban), Slovenjgradec (samo za živino), Vinica.
- 7. oktobra: Horjulj, Sv. Helena v Rovtahn.
- 8. oktobra: Motnik, Ljutomer (samo za konje in govedo), Rakičan, Ponikva pri Šmarju (za živino).
- 9. oktobra: Šmarjeta pri Laškem, Toplice pri Novem mestu.
- 10. oktobra: Rajhenburg, Vuzenica.

Tedenski tržni pregled

ŽIVINA. Cene brez izprememb. Kupčija srednja. Sejmi so pretežno prav slabo obiskani.

ZITO. Cene pšenici in moki so v teku tedna popustile. Na ljubljanski borzi so ponujali (za

100 kg; postavljeno na slovensko postajo): pšenično, baško, po 202.50 do 222.50 Din; tureščno, baško, po 157.50 do 160 Din; ječmen, baški, ozimni, po 175.50 do 177.50 Din; moka «0», baško, po 365 do 370 Din.

HMELJ. Cene se drže. Največ se povprašuje po prvovrstnem blagu, ki se v Savinjski dolini plačuje tudi po 12 Din za kilogram. Srednje blago se plačuje po 6 do 8 Din, slabo pa mestoma niti po 5 Din.

JAJCA. Za eno jajce se plača v nakupovanju po okrog 1.30 Din. Jajc na svetovnih tržiščih zaenkrat ne primanjkuje zaradi velikih dovozov iz Argentine, Afrike in Avstralije.

Cene tujemü denarju

Na zagrebški borzi smo dobili v valuta hit 1 dolar za okrog 56 Din;

v devizah:

- 100 avstrijskih šilingov za 796.10 do 799.10 Din
  - 100 nemških mark za 1344 do 1374 Din;
  - 100 italijanskih lir za 294.70 do 296.70 Din;
  - 1 dolar za 56.28 do 56.48 Din;
  - 100 francoskih frankov za 220.76 do 222.76 Din
  - 100 češkoslovaških kron za 167.25 do 168.05 Din.
- Vojna škoda se je trgovala po 436 do 437 Din, investicijsko posojilo pa po 87.75 do 88 Din.

PREPOZNA TRGATEV.

Iz raznih vihorodnih krajev Dravske banovine prihajajo tožbe, da zaradi neugodnega vremena grozdje gnije. Gnoloba se tako hitro širi, da ne bo mogoče čakati do srede oktobra, ko je določen pričetek trgatve. Vsakdo ve, da bi bilo ob lepem vremenu nesmiselno trgati grozdje že sedaj, toda pri teh neprilikah bo za številne vino-

ELIDA SHAMPOO
tajnost divnih las

stane iz nje gibčna mladenka, katere naj bi ne bilo sram, pokazati se v družbi.»

Ljubica ni mogla ugovarjati tehtnim besedam starke. Sklenili sta, da se že v nekaj dneh poslovijo od Kočevja in pohitijo preko Novega mesta v Kostanjevico k rihtarici, ki je odšla tudi istega dne, ko so se podali ostali na potovanje iz Ječmenišča, v spremstvu dveh Uskokov v Kostanjevico.

Ta sklep je sporočila starka tudi svojim gostiteljicama, ki sta se kazali pri tem zelo užalosteni. Skušali sta sicer še zavleči odhod, toda Ljubica in starka sta ostali pri svojem sklepu.

Tretji dan po tem dogodku so se nahajali naši romarji zopet na popotovanju, a ne na mezgih, temveč so se udobno vozili v zaprtem vozu. Guslar ni hotel na noben način v zabojo, kakor je imenoval ta Noetovi barki podoben voz, temveč se je stisnil poleg kočijaža, vzel v roko gusli ter si igral in prepeval za kratek čas.

Še istega popoldneva so počivali za obzidjem Novega mesta v gostilni poleg rotovža. Stopivši v gostilničarsko sobo, je Ljubica zagledala pri stranski mizi nekaj mož. Ob pogledu na skupino možakov je Ljubica takoj spoznala graščaka Lenkoviča, ki je tudi začuden vstal izza mize in hitel proti Ljubici, da jo pozdravi. Po prisrčnem pozdravu je odvedel graščak svoje goste k mizi in predstavil Ljubico navzočim, mestnemu rihtarju in nekaterim mestnim svetovalcem, ki so sedeli pri isti mizi.

Lenkovič je prosil Ljubico, da mu opiše posebnosti o zagonetni smrti svojega moža, tur-

ški napad in čudežno rešitev. V zadevi vzroka smrti so si bili docela na jasnem, da jo je povzročil edinole znani madžarski plemenitaš. Seveda sta starka in guslar opisala podrobno že opisani dogodek z valptom in njegovo izpoved. Tudi turški napad in rešitev sta po opisu starke in guslarja napravila na navzoče velik vtis.

Čestital je navzočim k rešitvi in še dostavil, da bi ga zelo veselilo, videti na lastne oči podzemsko trdnjavo, kar se mu je obljubilo.

Ko so se nekoliko odpočili, je izrazil Lenkovič željo, da ga mora Ljubica obiskati na njegovem gradu v Ruprč vrhu, saj jo vodi pot skoro mimo njegove trdnjave.

Zdajci se je oglašil še mestni sodnik in povabil vdovo, da mora posetiti tudi njegovo družino in tudi tamkaj s svojima otrokoma prenočiti.

Naslednje jutro je odhajala Ljubica iz Novega mesta z namenom, da na vsak način poseti graščaka Lenkoviča na Ruprč vrhu. Sklenila je že namreč, da naprosi tega znamenitega in vplivnega plemiča, naj sprejme k sebi njenega nadebnega sinka Pera in ga izšola za vojnika.

Dospevši na Ruprč vrh je Ljubica takoj izrazila svojo prošnjo, na katero je graščak rad pristal in obljubil, da hoče narediti iz fantiča junaka, ki bo vreden imena svojega očeta. Temu graščaku je brez skrbi lahko zaupala svoje dete, kajti vedela je, da je Lenkovič dober kristjan in da izvira njegov rod iz stare hrvatske rodovine.

Z odhodom z Ruprč vrha se je pa podvzela, da bi se ob pogledu na otrokove solze morda ne skesala svojega dejanja. Malega Pera je gra-

ščak ljubeznivo in tako spretno zamotil, da niti opazil ni, kdaj je oddrčala vprežena Noetova barka z grajskega dvorišča.

Štiri ure po odhodu z Ruprč vrha je že zagledala Ljubica brambne stolpe utrjenega in na otoku Krke stoječega mesta Kostanjevice. Mestna straža je pustila brez zadržk barko na kolesih v mesto in ji še označila hišo, kjer je stanoval mestni sodnik Košek, ali kakor se je moral po takratnem običaju podpisovati «Koscheck». Mestni sodnik Košek je bil naslednik sodnika Hudoklina (Hudeckhlin).

Hiša mestnega sodnika je bila dvonadstropna in je stala skoro nasproti kostanjeviškemu gradu, v katerem je stanoval mestni skrbnik in kapetan mestne brambe vitez Wernekher. Sodnikova žena je bila vajena sprejemati in gostiti razne k boljšim krogom pripadajoče popotnike. Ko je čula, da se je ustavil pred vratmi njene hiše voz, je takoj hitela k vhodnim vratom. Njeno veselje je bilo zelo veliko, ko je zagledala pred seboj Ljubico in njeno hčerko ter starko, ki jo je rešila suženjstva. Objemi, poljubi, izrazil veselja, vse to se je kar vprek križalo. Ko je že hotela odvesti rihtarica svoje goste v hišo, se je šele oglašil guslar, ki je še vedno sedel na kozlu poleg kočijaža, češ, kako pa to, da so njega kar prezrli pri sprejemu. Ali naj mar zagode eno, da ga bodo vsaj čuli, če že ne videli? Starec je bil dobre volje, ker mu je voznja bolj prijala nego jahanje na mezgu ali pa celo brusenje lastnih podplatov po cesti. No, pa je bila kmalu tudi zadeva s starcem rešena v njegovo popolno za-

gradnike odlaganje trgatve naravnost ogromna gospodarska škoda.

Hudo je prizadel vinogradnike odlok, ki do- loča dan trgatve, ne da bi se oziral na letošnje vremenske neprilike, ki jih kar noče biti konec. Malo sicer posije solnce, a že se hip nato vlije ploha. Tako se vrstijo deževni dnevi drug za dru- gim in kvarijo vinogradnikovo veselje. Vse bo segnilo, če bo šlo tako naprej. Na vsak način bo treba odlok o pričetku trgatve prilagoditi vre- menskim razmeram.

DOMAČE NOVOSTI

* **Naša nova povest.** Z današnjo številko smo začeli objavljati napeto detektivsko povest «Borba za zaklad», ki jo je napisal Gustav Strniša, naš stari znanec, ki nam je v «Domovini» napisal že celo vrsto lepih povesti. Opozorite vse, ki še niso naročeni na «Domovino», naj to store sedaj, da bodo imeli že začetek povesti v rokah.

* **Kraljev dar slepim.** Kakor vsako leto je Nj. Vel. kralj Aleksander tudi letos obdaril go- jence doma slepih v Zemunu na dan njihove slave. Kralj jim je naklonil bogato darilo: vina, kolačev, tort, smotk in cigaret. Prijetno presene- čeni so slepi bojevnik, ki so svoj vid izgubili za jugoslovensko svobodo, in slepi otroci skupno s svojo upravo omiljenemu vladarju in dobrotniku izrazili svojo vdanost.

* **Odlikovanje kapetana «Karadjordja».** Ru- munski kralj Karel I. je odlikoval za zasluge kapitana parnika «Karadjordja» g. Romana Pro- dana z visokim redom Rumunske krone. Red je bil poslan županu občine Tivata v Boki Kotorski, ki ga je ob navzočnosti šestih občinskih zastop- nikov in oficirjev ter moštva «Karadjordja» na svečan način izročil odličnemu pomorcu. Povelj- nika ladje Romana Prodana je tudi Nj. Vel. kralj Aleksander odlikoval z redom sv. Save III. raz- reda, češkoslovaški predsednik Masaryk pa z visokim redom češkoslovaške republike za juna- ško zadržanje ob priliki katastrofe v Pašman- skem prelivu, ki jo je zakrivil italijanski paro- brod «Morosini».

* **Kmetovalci iz Primorske banovine v naših krajih.** Na pobudo kmetijskega višjega svetnika Antona Brojnoviča v Kninu in s podporo Pri-

morske banovine je naš rojak sreski agronom inž. Banovec iz Knina organiziral poučno pot- vanje kmetovalcev iz Primorske v Dravsko ba- novino. Izletniki, 30 po številu, so v petek zvečer prispeli v Novo mesto, kjer jih je sprejel stro- kovni učitelj g. Flego. Podali so se takoj na kmetijsko šolo na Grmu, kjer so prenočili, na- slednjega dne pa jim je ravnatelj inž. Kotlovšek razkazal šolsko posestvo. Izletniki so se posebno zanimali za trtnico, drevesnico in vinarske stro- je. Iz Novega mesta so odpotovali v Škofjo Loko in dalje v Št. Jurij ob južni železnici in v Mari- bor.

* **Slovenski list v Franciji.** V Merlebachu v Franciji je začel izhajati časopis pod imenom «Jugoslovenska sloga».

* **Zadnja slovenska šola v Italiji zaprta.** Beo- grajska «Pravda» piše, da je bila te dni zaprta zadnja slovenska šola v Julijski Krajini, in sicer šola pri Sv. Jakobu v Trstu. Nad pol milijona Jugoslovenov pod Italijo je sedaj brez lastnih učnih zavodov.

* **Predložitev prijav po upokojencih za pre- lemanje draginjskih doklad.** Da se kontrolira pra- vica, prejemati draginjske doklade, morajo po členu 141. pravilnika za delo računovodstvenih oddelkov finančnih direktij predložiti v si u p o - kojenci odseku za računovodstvo vsako leto v začetku meseca oktobra pred- pisane prijave za prejetje draginjske doklade. Za otroke, stare preko 16 let, ki se redno šolajo, se morajo priložiti prijavam tudi potrdila šole o rednem šolanju. Zaradi tega se vsi v Ljubljani bivajoči upokojenci obveščajo, da dobe pred- pisane tiskovine za prijavo pri odseku za računo- vodstvo, referatu za civilne in vojaške mirovine, v Ljubljani, Krekov trg, pritličje, soba 6, od 1. do 10. oktobra 1930., kjer naj se vsi upokojenci osebno, t o d a l e v t e m č a s u, zglase. Izven Ljubljane bivajočim upokojencem se bodo dostavi- le prijave po pošti. Pravilno izpolnjene in po dveh aktivnih ali upokojenih državnih uradnikih potrjene prijave se morajo takoj vrniti temu od- seku. Upokojencem, ki se ne bodo odzvali temu pozivu, se bo ustavilo izplačevanje draginjske doklade. Pri tej priliki se vsi upokojenci ponovno opozarjajo, naj v bodoče vsako izpremembo bivališča javijo najpozneje do 10. vsakega me- seca. — Dravska finančna direkcija, odsek za računovodstvo.

* **Smrti dobre slovenske matere.** V Mariboru je pri svojem najstarejšem sinu, zobnem zdrav- niku dr. F. Kartinu, umrla vdova po veletrgovcu pri Sv. Juriju ob južni železnici, gospa Marija Kartinova, stara 75 let. Sedanji rod te ple- menite slovenske matere ni več poznal, pač pa se je hvaležno spominjajo starejši ljudje ne samo od Sv. Jurija, temveč tudi iz krajev daleč na- okoli. Z vsakomer je bila izredno prijazna in je na tihem storila obilo dobrega. Marsikomu je pomagala do eksistence, s posebno vneto pa je podpirala bolnike. Vedno je imela odprto srce za uboge sploh in zlasti za revne šolarje, ki so našli poprej skozi dolgo vrsto let vsak dan v velikem številu pri njej svojo polno skodelico. Po smrti svojega soproga, veletrgovca Franca Kartina, se je po skoro 50letnem bivanju pri Sv. Juriju pre- selila pred 11 leti k svojemu sinu v Maribor. Časten ji spomin!

* **Obrtnikom in obrtniškim organizacijam!** Urad za pospeševanje obrti v Ljubljani, Krekov trg 10, ki je bil kot urad ukinjen z odlokom g. ministrskega predsednika, posluje v vseh za- devah glede pospeševanja obrti nemoteno dalje kot kr. banska uprava Dravske banovine, VIII. oddelek, referat za pospeševanje obrti. Obrtniki in njihove organizacije naj se zato od- slej obračajo na navedeni naslov, ki posluje po- vsem enako kakor bivši Urad za pospeševanje obrti.

* **Razstava poizkusov z umetnimi gnojili v Kranju.** V Kranju v dvorani Ljudskega doma bo od 10. do 13. oktobra ogled rezultatov raznih po- izkusov z umetnimi gnojili, ki so se vršili v letoš- njem letu kot prvo organizirano «poizkusno kolo» v Dravski banovini. Razstavo bo priredil kmetijs- ki referent v Kranju sporazumno in s sodelo- vanjem Kmetijske družbe, Agrikulturno-kemič- nega urada za kalijevo gnojenje v Zagrebu in tvornice za dušik v Rušah. Prireditelj bo prva te vrste sploh in ima namen, predočiti in jasno po- kazati praktičnim kmetovalcem važnost gnojilnih poizkusov ter dobičkanost pravilne uporabe umetnih gnojil. Glede na vse to se priporoča kmetovalcem od blizu in daleč, da si ogledajo to koristno prireditev.

* **Pozdrav iz Caribroda.** Prejeli smo: Vsem fantom in dekletom in vsem drugim, ki čitajo «Domovino», pošilja pristrčne pozdrave pod- narednik Slak Josip od 1. čete 3. pehotnega polka iz Caribroda.

dovoljnost, ker je dobil poleg mehke roke, ka- tero je lično poljubil, še sam en cmokajoč po- zdrav na kosmato lice. To si je seveda dovolil samo zaradi tega, ker je poznal gospo rihtarico še iz Ječmenišča kot dobrodušno in šaljivo žen- sko, pri kateri ni bilo zamere za nobeno reč.

Zdajci je prihitel še sam sodnik, kateremu se je že nekoliko sanjalo, kaj mora biti.

Komaj so se nekoliko odpočili in okrepčali, je sprožila Ljubica prošnjo, ali bi se ne dala do- biti v mestu kaka hiša v najem ali nakup, pri čemer naj bi ji pomagal rihtar s svojim vplivom. Slednji se je zamislil, nato pa dejal s poudarkom, da to ni tako lahka reč, ker je treba imeti za to dovoljenje od mestnega sosveta, kakor to vele- vajo pravice, napisane na pergamentu. Zlasti pa je poudaril, da mora postopati povsem nepri- stransko po pisanih zakonih, ki so stari kdo ve koliko. Pri tem se je pa zapletel v pripovedo- vanje zgodovine mesta, iz katere povzemamo samo naslednje:

Na kraju, kjer stoji sedaj Kostanjevica, so imeli že stari Kelti svojo utrjeno naselbino. Kelte so pa izpodrinili Slovenci, ki so prišli kmalu potem pod gospodstvo grozovitih Avarov. Od frankopanskega kralja za vojvodo imenovani Bavarec Tasilo se je polastil naselbine na tem otoku, jo oplenil in hiše zapalil. V času avar- skega gospodstva je bila tudi ta naselbina za- vezana, da je morala oddajati poleg pridelkov še krepke možake, ki so pomagali tem okrut- nežem v bojih proti Langobardom in Bavarcem. Trpekega suženjstva je osvobodil mesto poleg

ostalih slovenskih pokrajin češki kralj Samo (leta 627.), čeprav so mu hotel odtrgati naše kraje združeni Alemanci in Langobardi. Po smrti tega hrabrega kralja je prišla Kostanjevica (Landes- trost) pod oblast slovenskega vojvode (leta 744.). Po poznejših homatijah je prišlo mesto pod fran- kovsko oblast. Do te dobe so bili prebivalci Kostanjevice pogani. Po posredovanju vojvode Hotemanja in solnograškega škofa Virgilija je prišel tudi v Kostanjevico na svojem potovanju katoliški duhovnik, ki je prižgal Kostanjevičan- om luč Kristove vere. Zaradi nove vere je pri- šlo po vsej deželi do velikih homatij. Trajalo je seveda dosti časa, preden so se Kostanjevičani popolnoma odrekli stari veri.

Kostanjevica in okolica sta se morali še tudi pozneje boriti proti roparskim napadom Avarov. Moč teh okrutnežev je ponehala šele v letu 803., ko so se morali pokloniti vojvodi Karlu po ne- štetih zmagah, ki so jih izvojevali Karel in nje- govci vojskovodje nad Avari.

Nadalje je prišla Kostanjevica tudi pod oblast Ludovika Pobožnega, Karimana in Karla De- belega. Od leta 896. naprej je trpela Kostanjevica pod napadi Madžarov, ki so ropajoči in poži- gajoči uničevali vse, kar jim je prišlo v roke. Gospodarstvo madžarskega kralja Bele IV. je bilo pa kratko, ker so se spuntali podložniki slo- venskih dežel in se rajši podvrgli gospodarstvu češkega kralja Otokarja (leta 1253.). Slednji je priznal utrjenemu kraju mestne pravice, samo- stojno vodstvo in pravico do zidanja in vzdr- ževanja mestnih utrd.

Že za časa Otokarjevega kraljevanja se je koval v mestu lasten denar. Poleg lastne mestne sile je dobilo mesto tudi posadko čeških voj- ščakov.

Leta 1273. je potrdil odstavljeni češki kralj, poznejši koroški vojvoda Henrik, mestne pra- vice, katere je podelil mestu Otokar. To potrdilo se je izvršilo baje na željo cesarja Rudolfa I. Od tega časa naprej so pa potrjevali vsakokratni vladarji vedno znova mestne pravice.

Prvotne mestne pravice so obsegale: vzdrže- vanje mestnega obzidja in lastne posadke, ki se je ponajveč rekrutirala iz meščanov in na- jetih hlapcev (Bürgerwehr), kovanje lastnega denarja, pravice do letnih sejmov, oprostitvev od davkov na blago, ki se je prodajalo v mestu, podeljevanje meščanstva tujcem po mestnem sodniku in zadevo glede postopanja z ubežniki, ki so se zatekli v mesto, pravice mestnega sod- nika, ki je lahko obsojal tudi na smrt meščane za hude prestopke in hudodelstva (ta pravica se je pozneje pod Henrikom omilila tako, da je potrdil smrtno obsodbe deželni knez), servitut- ne in lastninske pravice in pravice glede prodaj hiš tujcem ali plemičem v mestnem obzidju.

(Dalje prihodnjč.)

**Po vsej Sloveniji gre glas:
Le „Domovina“ je za nas!**

* **Mnogo gob.** Iz Krškega pišejo, da je v tamkajšnji okolici letos izredno mnogo gob. Ljudje prinašajo dan za dnem domov polne koše ajdovk in jih po večini suše za zimo. Nabiranci pripovedujejo, da jih dobe na nekaterih mestih po 30 in še več skupaj. Posestnik g. Vakselj iz Leskovca je našel devet ajdovk zraščanih v kocen.

* **Pisarno notarja Komotarja na Vrhniki** je prevzel kot njegov namestnik dr. Prano Penko.

* **Živinske razstave v kranjskem okraju.** Na sejmišču v Kranju bo v soboto 11. oktobra velika zadružna živinorejska razstava, združena s premiranjem. Na razstavo bo prignana zadružna živina iz področja živinorejskih zadrug v Žabnici, Predosljah, Naklem, Šenčurju, Hrastju, Smledniku, Vogljah, Cerkljah, Trsteniku, Olševku in Stražišču. Enaka razstava bo v soboto 18. oktobra v Selcih nad Škofjo Loko za živino tamošnje zadruge. Obe razstavi bosta nedvomno prav zanimivi in poučni, zato je želeli, da ju posetijo živinorejci v velikem številu.

* **Padec z oreha.** Te dni se je pripetila v vasi Jami pri Kranju huda nesreča. 25letni posestnikov sin Rotar Janez je splezal na visok oreh, ki stoji za hišo, da ga otrese. Nesreča je hotela, da se mu je pod nogami zlomila veja in fant je začel padati, priletel je na plot in nato na tla. Rotar si je zlomil obe roki v zapestju in nogo ter se tudi sicer močno poškodoval. K ponesrečnemu je bil poklican dr. Bežič, ki je takoj odredil njega prevoz v ljubljansko bolnico.

* **Žrtev požara.** Pred kratkim zvečer je nastala v hiši posestnika Martina Glavača v Krajnčičah (občina Sv. Jurij ob južni železnici) požar in do tal uničil poslopje, ki je bilo pod skupno streho z gospodarskim poslopjem. Reševalno delo je bilo zaradi pomanjkanja vode in težko dostopnega ozemlja zelo otežkočeno. Pogorelec je s svojo družino tem bolj vreden obžalovanja, ker so mu zgoreli s poslopjem vred tudi vsi pridelki. Rešiti je mogel le živino in nekaj obleke.

* **Na oni svet je pogledal.** Pišejo nam: Posestnik I. Ž. iz Gačnika pri Pesnici je hudo trpel ob vojnem času. Bil je poklican med 50letniki k vojakom in se je vrnil strtega zdravja. Rana na nogi se noče zaceliti. Pa so prišle k temu še

težave, kakor pač ni nikjer brez njih. In tako je dobri mož sklenil, da pogleda na oni svet, ali bi ne bilo tam morda bolje. Vzel je vrvi in šel v bližnji gozd. Sluteč očetove namere, mu je skrivaj sledil sin. Ko se je oče zagugal na drevesu, je skočil sin k sosedu in rešila sta ga še pravočasno iz opasne omotice. Bajga je sedaj nič več ne miče, da bi še enkrat predčasno pogledal na oni svet. Želimo dobremu možu še dolgih let med nami v dolini solz. Hudi so križi življenja, pa dobra volja vse premaga!

* **Roko je odrezalo posestniku g. Aleksandru Hojniku na Pesnici.** Vračal se je v temni noči na svoj dom ob postaji Pesnici. Preko železnice pa se je ob tračnici spotaknil in padel, ko je baš prihajala lokomotiva. Odrezalo mu je levo roko in ga tudi sicer hudo poškodovalo. Huda nezgoda vzbuja obče sočutje, ker je g. Hojnik znan kot dobrohoten in uslužen mož.

* **Slama je gorela.** Hudobna roka je te dni zažgala veliko kopo slame g. Plaskana v Orli vasi v neposredni bližini domačije. Slama je gorela z močnim plamenom nad pol ure. Odsev in močan dim sta privabila osem gasilnih društev iz okolice na pogorišče v trdnem prepričanju, da je nastal ogenj v velikih posestnikovih poslopih. Le dejstvu, da je bil miren večer, je pripisati, da ni nastala velika požarna nesreča.

* **Požar.** V Gotni vasi se je vnel dvojni kozolec posestnika Štiha, poln sena in slame. Po dvournem gašenju so ogenj marljivi gasilci pogasili ter obvarovali ostala poslopja pred plameni. Kako je nastal požar, se ne ve.

* **Dva požara.** V petek zvečer se je v Slovenski Bistrici oglasil požarni alarm. V plamenih je bila lesena viničarija mariborskega bogoslovnega profesorja dr. Jerovška v Visolah. Poslopje je zgorelo do tal. V soboto zvečer pa je nenadoma začelo goreti gospodarsko poslopje posestnika Košica v Lešnici blizu Ormoža. S poslopjem vred so pogoreli tudi vsi že pospravljeni letošnji pridelki. Stanovanjsko hišo so ormoški gasilci, ki so s svojo motorno brizgalno takoj prispeli na lice mesta, obvarovali katastrofe.

* **Nesrečna delavka.** Vlak je v nedeljo zjutraj na Jesenicah odrezal Mariji Pintaričevi, 21letni

delavki iz Našincev v Prekmurju, obe nogi in je sirota v ljubljanski bolnici umrla. Pintaričeva je hotela preko meje brez potnega lista in je bila seveda zavrnjena. Na jeseniškem kolodvoru se je nato namenila proti železniškemu skladišču, kjer pa ji je stal dolg tovorni vlak na poti. Skočila je pod neki vagon, namenjena pod njim priti na drugo stran. Prav tisti hip pa se je začel vlak pomikati in so kolesa odrezala Pintaričevi obe nogi. Za poškodovanko ni bilo več rešitve.

* **Velika goriška kmetija pogorela.** V Prvačini pri Gorici je do tal pogorela domačija gospodarja Josipa Furlanija, ki so ga odpeljali hudo opečenega v goriško bolnico. Vzrok požara ni znan.

* **Česti požari v gornjeradgonskem okolišju.** Ni se še prebivalstvo Gornjega Prekmurja pomirilo zaradi strahu ob požarni nesreči v Toplicah, že se je rdeči petelin zopet pojavil. Okrog polnoči je začelo pred nekaj dnevi goreti gospodarsko poslopje posestnika Leona Verzela v Dragotincih; na doslej nepojasnen način je nastal požar v hlevu in kaj hitro zajel vse gospodarsko

Gustav Strniša:

Borba za zaklad

Detektivska povest.

Umor v Vresju.

Moj znanec, Tomaž Mrežar, je bil vse prej ko lep človek. Njegov obraz je bil razoran in še kozast po vrhu. Ustnice je imel zatekle in mesnate, a nos dolg in debel. Le v njegovih očeh je bilo nekaj prijaznega in živahnega. Tiste oči so bile velike in modre. Sijale so ko drobne plavice med nemirnimi žitom.

Tomaž je bil bogat človek brez poklica. Svoj poklic si je izvolil sam. Veselilo ga je zasledovanje zločincev, zato se je lotil tega posla. Kakor pristni lovski pes je vonjal človeško divjačino in jo sledil brez oddiha, dokler je ni zgrabil.

Policija ni mogla dolgo časa zvedeti o njem. Kar je podvzel, je delal skrivaj. Da ni deloval javno, je bil pač vzrok, ker se je bal zaprek na svoji poti. Tudi ni maral, da bi ga kdo zasledoval in pregledoval njegovo delo. Ko je njegov uspeh dozorel, je sporočil gradivo policijskemu komisarju. Vedno se je podpisal samo z veliko črko T.

Policija je bila njegovih dopisov že vajena. Upoštevala jih je. Naposled je vendarle dognala, kdo je ta zagonetni T. Zasledovala je nekega zločinca, ki ga je preganjal tudi Tomaž. Policija je presenetila Mrežarja pri njegovem zasledovanju. To ga je razburilo. Bil je jezen, da so ga spoznali. Nameraval je vedno ostati nepoznan. Zdaj, ko je bil razkrinkan, je takoj sklenil, odpotovati v tujino.

Ko je odhajal, sem v vlakom naletel nanj. Potemkovala sva se o umoru v Vresju.

Tomaž je bil menda eden najboljših detektivskih tipov, ki so zaslužili priznanje vsega naroda.

Pripovedoval je zelo prijetno, včasih je govoril skoro pikro. Vse, kar je pravil, pa je bilo res zanimivo.

Sicer pa poslušajte povest o umoru v Vresju in presodite jo sami. Napisal sem jo prav tako, kakor jo je pravil Tomaž Mrežar, ki naj jo tudi zdaj vam pripoveduje:

Dne 7. maja 1927.

Vresje vam je pač znano. Skromna hribovska vasica je to. Ime je baje dobila po vresju, ki povsod okoli nje poganja. Vaščani so pridni in delavni kmetje.

Vresje leži pod hribom, poraščenim s samim zanikrnim grmičjem. Le poredkoma se dviga kaka tenka jelka ali bukev, ki sama ne ve, ali bi poganjala dalje ali bi polagoma poginila med tem pritlikavim grmičjem.

Dne 7. maja 1927. me je klical moj sluga Jošt že ob štirih zjutraj.

«Vraga! Kaj vendar hočeš tako zgodaj od mene?» sem se ves zaspan zadržal nad njim.

«Gospod! Vedno se ravnam in sem se ravnal po vaših navodilih. Danes mi je na vse zgodaj telefoniral hišni gospodar, kjer stanujem», je odvrnil sluga.

Zdaj pa moram prekiniti pogovor z Joštom. Pojasniti moram, da ima fant svojo sobo sredi mesta, kjer prebiva pod tujim imenom. To sobo ima pa samo zato, da laže vrši sredi mesta svoje poizvedbe. O vsem ga obvešča mladi detektiv N.

In tako zvem posredno vse, kar se godi. Lahko grem takoj na delo, ne da bi prej brskal pri policiji in poizvedoval, kakšni zločini so se izvršili. Poleg tega dobim takoj vse točne informacije, ki jih morajo drugi detektivski šele poiskati iz policijskih aktov.

To jutro me je torej vzdramil moj sluga:

«Gospodar mi je telefoniral. V stanovanju v mestu me je iskal naš detektiv. Pustil mi je ta-le listek.

Vzel sem listek v roko in prečital njegovo vsebino:

«Sinoči je bil umorjen v Vresju mlad človek. Bil je star kakih 25 let. Umor se je izvršil zunaj vasi, prav na podnožju hriba. Žrtev je bila zahrbtno ustreljena. Ležala je v mlaki krvi. Že danes ponoči je odhitela komisija s prvim vlakom na lice mesta.»

Ko sem začul to vest, sem se v postelji še nekajkrat obrnil in pričel presojeti umor. Slugi sem ukazal, naj skuha na samovar močno črno kavo.

Počasi sem se oblekel. Popil sem kavo in si prižgal dišečo viržinko, ki je moja najljubša kaja. Do vlaka sem imel še dovolj časa.

Preden sem odšel, sem poklical svojega psa. Bil je izvrstno dresiran volčjak, ki sem ga sam vzgojil.

Še preden sem se vsedel v vlak, me je obšla misel, da ne ravnam pravilno. Če bi pridiral z vlakom v Vresje, bi vsekakor opozoril ljudi nase. Premislil sem se.

Ker je Vresje oddaljeno kake tri ure od mesta, kjer sem bival, sem se odločil, da odidem tje kaj peš. Naprtil sem si lovsko puško in jo mahnil po bližnjici čez hrib. Poleg mene se je podil moj zvesti pes, ki mi je bil vedno desna roka.

Ko sem dospel skozi hosto do Vresja, sem stopil v vaško krčmo. V tej gostilni sem čisto ostajal, kadar sem hodil na lov. Tudi moj Kastor je bil krčmarjev znanec. Že večkrat se je tamkaj gostil z ostanki obeda.

poslopje, ki je bilo deloma leseno, deloma zidano. Razen poslopja, ki je zgorelo skoro do tal, je zgorela vsa krma za živino in precej gospodarkega orodja. Gasilcem, ki so prihтели iz Oko-
slavcev, Sv. Jurija ob Ščavnici in Slaptincev, je po dvournem delu uspelo požar omejiti. Sodi se, da je ogenj povzročila morda hudobna roka.

* **Smrt zaradi neprevidnega ravnanja s puško.** Trgovec Milan Eroš iz Babinega potoka se je te dni odpravljaj na lov. Pri tem pa je neprevidno ravnal s puško, ki se mu je sprožila in je naboj zadal Eroša v trebuh. Hudo ranjen je bil Eroš prepeljan v Karlovec, kjer pa je še istega dne umrl za poškodbo. Bil je star 35 let ter ugleden mož v svojem kraju.

* **Huda nesreča se je pripetila na progi, ki vodi z Jesenic proti Trbižu.** Progovni delavec 26letni Valentin Polka iz Hrušice, sin hišnega posestnika in tovarniškega delavca, je v družbi drugih progovnih delavcev delal na progi v bližini železniškega prelaza, po katerem vozijo vlaki proti Avstriji. Polka se je hotel ogniti osebnemu vlaku, ki vozi dopoldne v smeri iz Kranjske gore proti Jesenicam, pri tem pa je iz neznanih vzrokov prišel pod kolesa lokomotive. Dobil je zelo hude poškodbe na glavi. Zdravnik gospod dr. Kogoj je takoj prihtel in nudil ponesrečencu prvo pomoč. Ugotovil je težko pretresenje možganov, na kar je odredil, da so ponesrečenca z naslednjim vlakom prepeljali v splošno bolnico v Ljubljano.

* **Otrok je utonil.** Ivan Zupan, delovodja tovarne za pohišstvo g. Amanna v Trziču, ima silno pridno ženo, ki upravlja znano gostilno pri »Joškju« tam pri Sv. Andreju. V največji zadovoljnosti je potekalo že številni družinici življenje. V četrtek popoldne pa je posegla vmes roka usode in ugrabila rodbini petletnega fantka Marjana, ki je utonil v strugi za Joškovo hišo.

* **Huda nesreča.** Pred kratkim se je na laških rampah Trboveljske premogokopne družbe hudo ponesrečil 40letni rudar Franc Plahuta, doma z Reke pri Laškem. Iztiril se je težak voziček za premog, ki tehta prazen eno tono, ter se prevrnil na Plahuto. Zdrobil mu je obe nogi in zlomil križ. Plahuta ima hude poškodbe tudi na

glavi. V brezupnem stanju so ga prepeljali v celjsko bolnico.

* **Konj ga je težko poškodoval.** Te dni se je pripetila 55letnemu posestniku Ivanu Vezočniku z Ljubnega ob Savinji nenavadna nesreča. Njegov konj ga je nepričakovano ugriznil v desno predlaket in mu zlomil roko, obenem pa ga je vrgel s tako silo ob tla, da si je nesrečnež izpahnil desno roko v rami. Vezočnik je moral poiskati zdravniško pomoč v celjski javni bolnici.

* **Otrok zažgal dom.** Te dni je zapel rdeči petelin na koči Vajdiča Jožefa v Ardrem in mu upepelil s slamo krito kočjo in svinjak. Zažgal je 6letni domači sinko, ki je tleče poleno vtaknil v seno. Izmed prvih je prihitel na mesto požara soseda Terezija Zorkova, kateri se je posrečilo rešiti kozo in prešiča. Vse ostalo pa je uničil ogenj.

* **Umor novorojenčka.** Nedavno noč je mlada dekla pri nekem slovenjebistriškem čevljarskem mojstru pričela v popadkih krvaveti. Skrivoma se je spravila v svojo čumnato, kjer so jo domačini naslednje jutro našli obnemoglo in vročično v postelji. Poklicali so zdravnika, ki seveda ni slutil pravega vzroka bolezni in ki ga je dekla poizkusilo sprva varati. Vendar se je kmalu izkazalo, da gre za porod in izpod postelje so potegnili umivalnik z mrtvim trupelcem. Nezakonska mati je trdila, da se je otrok rodil mrtev. Niso ji verjeli, vendar pa so otročička pokopali, a zadevo prijavili orožništvu. Preiskava je dognala, da je bil otrok spravljen prvotno pod slamnjačo. Zategadelj je sodišče 23. m. m. odredilo raztelesenje, ki je dognalo, da se je moško, dobro razvito dete rodilo živo. Dekla ga je v svoji slabosti in nepremišljenosti vsekakor zadušila pod slamnjačo s težo lastnega telesa. Zadnjo besedo v tej zadevi bo seveda izpregovorilo sodišče.

* **Pred tretjo razpravo o umoru Janka Resnika.** Že pred nekaj leti smo poročali o umoru finančnega stražnika Janka Resnika na državni meji blizu Št. Ilja in pa o dveh porotnih razpravah, ki so se vršile o tem zločinu. Vsa zadeva je bila silno zamotana in se obtožencem ni dala

dokazati krivda, čeprav je najmlajši izmed njih, sin posestnika Jamernika iz Jakobskega dola, v času poizvedb povedel orožniško patroljo točno na kraj, kjer naj bi se bil izvršil umor, in čeprav je zločin podrobno opisal. Kesneje je pri razpravi mladi Jamernik vse svoje prvotne izpovedbe preklical in se porotniki niso mogli prepričati o krivdi niti enega obtoženca. Sedaj pa doznavamo, da je neki sokrivec, ki je po umoru pobegnil v Avstrijo, izpovedal, da bi si pred smrtjo olajšal vest, kdo so krivci umora. Baje so krivi večinoma vsi, ki so v tej zadevi že sedeli na zatožni klopi.

* **Pobegla iz umobolnice.** V noči na minuli četrtek je strežaj v umobolnici na Poljanskem nasisu v Ljubljani opazil, da je na hodniku odprto neko okno. Ozrl se je dol in videl hiteti v noč dve temni senci. Kmalu nato je ugotovil, da sta iz zavoda pobegnili umobolnika 26letni Ivan Bakšič iz Dravelj in 27letni Anton Horvat iz Kranja. Prvi je oblečen v svetlomodro obleko in ima na glavi rjavo čepico, drugi pa je oblečen v temnorjavo obleko in ima na glavi čepico pepelnate barve. Kam sta se ubežnika zatekla, je zaenkrat neznan.

* **Uboj pri Sv. Marjeti ob Pesnici.** Pri Sv. Marjeti ob Pesnici so zvečer pri posestniku Čepu v Koprivniku mečkali sadje. K delavcem je prišel Martin Ploj, viničarski sin od Sv. Marjete, in se pričel z njimi pripraviti, ker ga niso hoteli pustiti na delo. Ker se ni hotel odstraniti, je šel posestnik Julij Zavrnik proti Ploju, da bi ga odpravil domov. Ploj se mu je pa postavil v bran in hipoma potegnil žepni nožič, s katerim je Zavrnik dvakrat sunil v hrbet. Poškodba je bila tako huda, da je nesrečni posestnik kmalu izdihnil. Ploja so orožniki zaprli in izročili državnemu tožilstvu v Mariboru.

* **Pred poldrugim letom ukradeno kolo so izsledili v Mariboru.** Stražnik je na ulici ustavil 29letnega brezposelnega usnjarskega delavca Avgusta Novaka iz Nove vasi pri Ptujju, ki se je vozil na sumljivem kolesu. Izkazalo se je, da je bilo kolo pred poldrugim letom ukradeno lastniku iz Košakov.

Zgovorni gostilničar mi je takoj, še preden mi je natočil šilce slivovke, pričel pripovedovati o umoru in o komisiji, ki je pravkar odšla iz Vresja.

«Mene sicer take stvari bore malo brigajo. Toda, to je res kar zanimivo, tako živo pripovedujete!» sem vzpodbudil krčmarja. Razlagal mi je, da se zasledovanje s policijskim psom ni obneslo. Pravil je, da je komisija pač ugotovila, da so se morilci pripeljali na lice mesta z avtomobilom in se tudi z avtom odpeljali ter zabrisali vsako sled.

Več mi zgovorni krčmar ni vedel povedati. Kmalu sem se poslovil. Napotil sem se na lice mesta. Ko sem dospel, ni bilo več tamkaj mrliča. Že so ga odnesli v mrtvašnico, kjer je zdaj ležal. V bližini ni bilo žive duše. Brižno sem pričel opazovati kraj zločina. Takoj sem zagledal mlako krvi. Vresje okoli mlake je bilo okrvavljeno. Zemlja v bližini je bila poteptana.

Kmalu sem ugotovil, kje je ležala glava umorjenčeva in v kakšni legi je bilo njegovo telo. Za kakimi posebnimi sledovi sem zaman stikal. Ničesar nisem mogel odkriti.

Že sem hotel oditi v mrtvašnico pogledat mrtveca.

Imam pa svojo navado. Če preiskujem kraj, kjer se je zločin izvršil, sem pretirano natančen. Nikoli ne preiščem samo tiste krpe sveta, kjer se je dejanje izvršilo, temveč tudi vso bližnjo okolico. Vedno namreč skušam najti v okolici sled, če ga že ne najdem na licu mesta. Zato svoje navade tudi zdaj nisem opustil.

Moj pes Kastor ne sme nikoli prej na zasledovanje, dokler ga sam ne pokličem. Zdaj je stal nekoliko korakov oddaljen od mene in vohal z gobcem v zraku.

Zaklical sem: »Kastor!»

Že je stal pes poleg mene.

Pokazal sem mu mlako krvi.

Pogledal me je. Nato je poduhal kri in pričel iskati okoli sebe. Tudi pes ni našel nikake sledi.

«Kastor!» Pes je spet priskočil.

Znova sem mu ukazal poduhati kri.

Odvedel sem ga kakih deset korakov od kraja umora. Dvignil sem lovski bič in udaril z njim po zraku.

Zdaj je švignil pes kakor strela. Pričel je letati v krogu. Obkrožal je vedno v večjih krogih mlako krvi, njuhajoč z gobcem po tleh.

Sedel sem v vresje. Čakal sem deset minut, da se pes vrne.

Deset minut je minilo. Kastorja ni bilo od nikoder.

Vstal sem in tenko zažvižgal.

Pes se ni pojavil.

Znova sem rezko zažvižgal na prste.

Začul sem pasji lajež.

Odšel sem proti strani, kjer sem začul lajanje. Kastor mi je priteknel že nasproti. Pomahal je z repom in se veselo okrenil. Pohitel sem za njim. V gostem grmovju, nekoliko v hrib, je naravna kotanja, vsa pokrita z gostim zelenjem.

K tej kotanji je zdaj zdirjal Kastor. Jaz sem šel za njim.

Ko sem dospel v jamo, me je vlekel pes še nekoliko korakov dalje.

V gostem grmičju je ležalo truplo mlade ženske. Bila je ustreljena v srce. Strel ni bil oddan zahrbtno, kakor pri najdenem umorjencu.

Ogledal sem si jo.

Bila je temnopolta črnolaska, gosposki oblečena. Pregledal sem njeno toaleta. V torbici sem našel poleg denarnice drobno pismo s to-le vsebino:

«Draga Krista! Če misliš, da je vse končano, ker si se sama umaknila, se pošteno motiš! Plačilo Te pač doseže! N.»

Torbico z vso vsebino vred sem pustil, kjer je ležala, pismo pa sem shranil v žep.

Mrtvo deklo sem fotografiral. Nato sem odšel v mrtvašnico. Pregledal sem mrtveca. Res je bil zahrbtno ustreljen. Tudi njegovo sliko sem posnel na fotografičnem aparatu.

Počasi sem odšel proti domu.

Komaj sem sedel k pisalni mizi, sem takoj javil policiji, kje leži mrtva ženska.

Zamislil sem se v oba slučaja.

Tudi ženska je bila ustreljena. Toda ona ni bila umorjena zahrbtno. Prav iz posredne bližine jo je zadela krogla v srce.

Pričel sem pregledovati pismo, ki sem ga pri nji našel. Na srečo je bilo v ovitku in na njem napisan naslov.

Takoj sem sklenil, da obiščem stanovanje umorjene Kriste. Njen naslov me je vedel v samotno ozko ulico, mimo katere sem že često hodil.

Pri ozki, enonadstropni hiši sem obstal in pozvonil. Odprla mi je debela ženska srednjih let.

Vprašal sem jo, ali ne stanuje v hiši Kristina Bregarjeva.

«Seveda stanuje! Že nekaj dni je odsotna! Zakaj vprašujete za njo?» me je rezko izpraševala gospodinja.

«Od policije sem. Nad Bregarjevo se je izvršil zločin. Njeno sobo moram preiskati!»

Starka je nekaj mrmrala. Po ozkem hodniku me je peljala v majhno sobo.

Takoj sem se lotil preiskave.

* **Ukradeno kolo zopet najdeno.** Avgusta letos je proti večeru neznan dolgoprstež izpred trgovine Franca Korošca v Gornji Radgoni ukradel novo kolo znamke «Puch», ki je bilo last posestnikovega sina Alojzija Vrbnjaka iz Hrastja-Mote. Tati je na kraju tatvine pustil obrabljeno in pokvarjeno kolo znamke «Puch», črno pleskano z dvema zvoncema in tovarniško št. 22.944. Orožništvu, ki je doslej vršilo poizvedovanja, je naposled uspelo izslediti tatu v osebi 19letnega Alojzija Flajšerja od Sv. Jurija v Slovenskih goricah. Fant je drugi dan po tatvini prodal kolo nekemu F. S. iz Lormanja. V domnevi, da je na sledu nevarnemu tatu koles, je orožništvo pred dnevi zaplenilo tudi kolo, katero je tat pustil v zamenjavo za staro trgovcu, ker je brez dvoma tudi to ukradeno.

* **Ciganska vlomilska trojica.** Te dni so se pojavili v Ljubljani v bližini tovarne za klej trije cigani, ki so se sumljivo skrivali. Nenadoma pa se je prikazal izza poslopja tovarne stražnik, ki jim je zaprl pot in napovedal aretacijo. Cigani so protestirali in skušali bežati, a se jim ni posrečilo, ker so stražniku pomagali tudi nekateri pasanti ter pripomogli, da je cigansko družbo spravil na policijsko stražnico. Tu so cigane takoj spomnili drznega vloma, ki ga je ta grešna trojica izvršila v noči na 17. septembra v Zgornjem Brniku pri Cerkljah na Gorenjskem. V omenjeni noči se je namreč pojavil tamkaj najprej 36letni cigan Janez Levakovič, za katerim sta prišla tudi 42letni Anton Hudorovič in 38letni Florijan Hudorovič. Cigani so se v noči približali trgovini Frančiške Burgarjeve in s pomočjo dolgega jelovega trama vrgli iz okna železni križ. Na oknu so razbili tudi nekaj šip, na kar sta se splazila v trgovino oba Hudoroviča in odnesla poleg nekaj manjvrednih predmetov predal, napolnjen s papirjem. Menila sta pač, da bo v predalu gotovo precej denarja, a sta bila pozneje nemalo razočarana, ko sta našla v njem le navadni pisemski papir. Preden pa sta izvršila tatvino, je prišel mimo hiše gostilničar Janko Zorman iz Brnika, ki je opazil Levakoviča na straži. Ko se mu je Zorman približal, se je skušal Levakovič skriti, a ga je Zorman navzlic temu iztak-

nil. Da se ga obrani, je Levakovič oddal na Zormanu tri strele iz samokresa, ki ga pa k sreči niso zadeli. Zorman se je nato skrila, a je vseeno spoznal napadalca, ki je izginil z obema tovarišema v temo. Po izvršenem vlamu so se cigani priklátili z Gorenjske v ljubljansko okolico, dokler jih ni zasačil stražnik na Savski cesti. Cigani so na policiji zanikali, da bi bili vlomilci v trgovino Burgerjeve, vendar jim tajeje ne pomaga, ker jih je spoznal gostilničar Zorman, ki je določno izpovedal, kako se je stvar odigrala.

* **Skrivnost dveh okostnjakov.** Nekdanja Samotna, sedaj Costova ulica v Ljubljani, ki se odcepi nasproti pokopališča Sv. Krištofa na levo, že sedaj ni več samotna. Ob obeh krajih je zraslo iz tal več novih lepih vil. Kakih 500 m od Dunajske ceste proti železniški progi v bližini podaljšane Vošnjakove ulice so pričeli delavci te dni kopati tudi temelje za vilo prof. Kranjca. Delavci stavbnega podjetja Slokan so izkopali zemljo že precej globoko in so nenadoma naleteli na dvojni grob. Ko so odstranili z lopatami zemljo, so uzrli v zemlji pred seboj dva vzporedno ležeča okostnjaka. Skoro istočasno so drugi delavci v desnem kotu naleteli na več človeških kosti, ki pa so bile razmetane. Pri nadaljnjem ogledovanju obeh popolnoma dobro ohranjenih okostnjakov so ugotovili, da je imel desni tik poleg sebe precej dolg kuhinjski nož brez lesenega ročaja; bilo je videti, kakor da ga je prvotno držal v roki. Zdravnik je nadalje ugotovil, da sta to okostnjaka dveh moških, ki sta umrla v srednji starosti, kajti zobe sta imela še popolnoma ohranjene. Kakšne smrti sta umrla, je seveda drugo vprašanje. Svet tam okrog je bil še pred leti popolnoma zapuščen. Travniki so bili obrobljeni z živo mejo, skratka: kraj je bil zelo pripraven za kakršenkoli zločin. Policija je odredila zaenkrat, da so okostnjake prepeljali na pokopališče k Sv. Križu, v ostalem pa je uvedla obširno preiskavo, ki bo morda v prihodnjih dneh dognala, ali so to okostnjaki vojakov, ki so umrli naravne smrti, ali pa se je zgodil tam krvav zločin.

* **Smrt zaradi grozdja.** V neposredni mariborski okolici se je pripetil žalosten dogodek, ki

je vzbudil v mestu in okolici veliko razburjenje. Žrtev sirovosti in deloma nesrečnega naključja je postal Stanko Bezjak, dijak tretjega razreda mariborske gimnazije. Dečka je ubil poljski čuvaj krčevinske občine, 29letni samski Rudolf Pečevnik. Preiskava je ugotovila, da so šli trije dijaki, med njimi Stanko Bezjak, mimo vinogradov nad gozdom Racerdvorom. Morda so si tudi privoščili nekoliko grozdja, kajti začeli so takoj teči, ko so zagledali čuvaja. Dva dijaka sta jo ubrala na eno stran, Bezjak pa naravnost skozi gozd navzdol. Pečevnik je tekel za njim, ga dohitel in ga z vso silo udaril s svojo službeno palico, ki je okovana z 8 cm dolgim okroglim in 1 cm debelim železom. Fant je dobil nad desnim očesom tako močan udarec, da se je takoj zgrudil mrtev na tla. Bezjak je bil po rodu iz Sterjancev pri Veliki Nedelji. Pečevnik je bil aretiran ter izročen državnemu tožilstvu.

* **Žrtev sovraštva.** Te dni je napadel posestnik Franc Pucar s Ponikve ob južni železnici 24letnega posestnikovega sina Jakoba Kristana iz Boletine in ga trikrat udaril z ročico po glavi. Kristan je obležal v mlaki krvi na tleh. Poškodovanca so prepeljali v celjsko bolnico.

* **Gospodinj, ne delajte dragih poskusov z različnimi sredstvi,** ki jih ne poznate, pač pa perite dosledno le s terpentinovim milom «Gazela». To milo, ki se odlikuje po izrednih vrlinah, ne odpove nikdar.

* **Doraščajoči mladini** nudimo zjutraj čašico naravne «Franc Jožefove grenčice», ki doseže zaradi tega, ker čisti kri, želodec in čreva, pri dečkih in deklicah prav znatne uspehe. V otroških klinikah se uporablja «Franc Jožefova voda» že pri malih, največ težko zagatenih bolnikih. «Franc Jožefova grenčica» se dobiva v vseh lekarnah, drogerijah in specerijskih trgovinah.

Postani in ostani član Vodnikove družbe!

Uspeh preiskave.

Nekateri zasebni detektivji so proti policijskim organom zelo neprijazni. Mnogi jih podcenjujejo in se najraje iz njih norčujejo ter jih skušajo vleči za nos.

Ti ljudje delajo policiji krivico. Mnogo spretnih in res sposobnih mož ima policija. Če niso vsi dovolj razviti v svojem območju, je največkrat vzrok temu samo v tem, ker so z delom preobloženi. Kakor sitne mušice jih mučijo različni malenkostni dogodki, da ne morejo poglobiti svojih sil v posamezne, res zanimive in napete zločine.

Ne vem, zakaj to pripovedujem? Menda samo zato, ker sem pravicoljuben človek in me boli vsaka, še tako majhna krivica.

Omenjam pa to tudi zaradi tega, da ne bo kdo smatral kakega mojega koraka za nekaj zlobnega, da ne bo kdo mislil, da sem kaj napravil samo zategadelj, da bi zmešal policiji sled. Vse, kar sem počel, sem storil le zato, da sem mogel sam zločin temeljito preiskati. Če sem ukrenil kaj, kar je policijo zakesnilo v njenem zasledovanju, sem storil to le zaradi sebe, da sem mogel nemoteno dalje za smotrom, ki sem ga imel pred seboj.

Ko sem zdaj stal v preprosti sobici Kriste Bregarjeve, mi je bilo kar nekoliko neprijetno.

Prijazna dekliška sobica je gledala z oknom na visoko dvorišče. Na oknu se je košatil nagelj z dvema cvetoma, ki sta me gledala, kakor dvoje krvavečih rdečih oči.

V sobi so bili postelja, miza, omara, nočna omarica in star umivalnik. Ko sem odprl gorenji predal nočne omarice, je zadišalo po močnem parfumu, ki je bil v njem. Takoj sem zagledal šop pisem, ki sem jih urno prečital.

Pisma so bila zaljubljene vsebine. Nič se niso razlikovala od drugih sličnih pisem. Pisala jih je nespretna roka kmečkega fanta. V enem teh pisem sem našel njegov naslov: Tilen Pašar, Dolinje, pošta Srebotnik.

Zaman sem se trudil, da bi našel še kako drugo sled. Ničesar ni bilo, kar bi me moglo napotiti, da bi odkril tajinstveni umor mladenke.

Obdržal sem pismo s fantovim naslovom, a ostala pisma sem dal nazaj v predal. Priložil sem tudi pismo, ki sem ga našel pri dekletu.

Medtem ko je policija poizvedovala in pregledovala dekletovo stanovanje, katerega naslov sem ji sporočil, sem bil sam že zunaj na deželi.

Bila je prijazna majska nedelja.

Veselo je sopihal vlak mimo zelenih gričev po ravnici, ki ga je objemala, mu ponujala svoje zelenje in ga polagoma spuščala preko sebe v daljavo.

Vas Dolinje leži v dolini.

Ko sem dospel, sem videl, da je v vasi žeganje.

Na širokem stolpu vaške cerkve je migljalo kratko bandero. Koncem vasi, na prostornem travniku, se je vršila domača veselica.

Napotil sem se tjakaj. Obsedel sem pri prazni mizi ter si naročil merico vina.

Opazoval sem goste. Kmalu sem zagledal gručo kmečkih fantov. Prisedli so daleč proč od mene.

Nekaj časa sem sedel tako osamljen. Potem sem jo pa mahnil kar naravnost proti fantovski mizi in obsedel v bližini poleg nekega starega očanca.

Fantje so pili pivo in se pomenkovali. Med njimi je sedel krepak mladenič bledega obraza, ki je vino kar zlival vase.

Njegovj tovariši so ga opazovali in tolažili.

«Tilen! Bodi no! Če ne bo ena, bo pa drugih deset!» je dejal šibek kozast fant s smešnim obrazom in mu mežiknil.

«Zame je samo ta! Le zakaj me je zavrgla? Saj nisem samo žalosten, temveč tudi jezen!» je odvrnil Tilen.

Pričeli so govoriti druge stvari. Vsi fantje so odšli plesat. Tilen je ostal sam.

Takoj se mi je zazdelo, da ta mladenič ni nihče drugi kakor oni, ki ga iščem. Poklical sem ga: «Tilen Pašar!»

Zdrznil se je, me pogledal ter odvrnil: «Kako to, da me poznate?»

Povabil sem ga k svoji mizi. Spočetka sva govorila različne stvari. Zatajil sem mu, da ga poznam iz pisem, ki jih je pisal svoji ljubici.

Napram meni je bil zelo odkritosrčen. Ko sem mu omenil Kristino Bregarjevo, je zardel in se čudil, da sem z njo znan.

Tedaj sem mu počasi razodel vso tragedijo njegove izvoljenke. Zaključil sem: «Nikoli več ne boš videl svojega dekleta! Mrtva leži tam v Vresju. Pa še nekoga so našli, prestreljenega skozi srce in ležečega komaj streljaj daleč od nje. Pomagajte mi iskati zločinca in ona bo maščevana!» sem mu prigovarjal.

Morda se čudite, da sem tako hitro zaupal. Toda moj nagon je preveč razvit. Takoj vem, ali je človek, s katerim govorim, vreden mojega zaupanja ali ne. V Tilnu sem spoznal priprostega zdravega fanta. Ta kmečki junak pač ni mogel biti v zvezi s kakim umorom. Od svojega dekleta že nekaj časa ni dobil nikakega sporočila. Pisala mu je običajno vsak teden. Zadnji teden pa je pismo izostalo. Prepričan je bil, da se ga je ljubica naveličala. Fant ni vedel, da je izginila in da je umorjena.

(Dalje prihodnjič.)

Nad medveda so šli

(Šaljiva resnična zgodba.)

Vas Podvrtača se skriva v idiličnem zakotju kraj košatega gozda. Prebivalci te lepe vasice so sicer jako miroljubnega značaja, toda, kadar jim je treba braniti svojo čast in svoj ugled, hej, tedaj pa tudi pohlevni Podvrtačani krepko vzrojijo. Ob takih prilikah, bogami, ni baš zdravo zobati češenj z njimi, kajti Podvrtačani ne poznajo šale, kadar jih popade zelena jeza. O resničnosti tega so se bridko prepričali fantje iz sosednje vasi Vrhov, ko so nekega leta na pustno sredo privlekli v Podvrtačo slavnoznani «ploh» v žalost in zasmeh onih deklet, ki so tisti predpust obsele na «dilci». A korajžni fantje Vrhovci so jo pošteno izkupil. Komaj je čudna procesija z glasnim vikom in krikom prispela v vas, že so Podvrtačani začeli vreti skupaj, oboroženi z različnimi lesenimi predmeti. V divjem napadu so naskočili nesrečne ploharije, katerim je pri tisti priči smuknilo srce v hlače, pa so se junaško spustili v beg — najprej voznik, potem konjiča dva, slednjič pa še drugi. Kadili so jo iz vasi, da je bilo veselje. Razkačeni Podvrtačani so jo na vso moč ucvrli za begunci in začel se je divji lov tja čez polje. Ta in oni jo je dobil s cepcem po glavi in hrbtu, v dolgostrajen spomin na oni nesrečni dan, ko so «ploh» vlekli. Zmagoslavni Podvrtačani so podili Vrhovce tja do njihove vasi in se potem med glasnim petjem in vriskanjem vrnili proti domu.

Tako se je klavrno končal velikopotezni načrt fantov Vrhovcev, v čast in slavo Podvrtačanov, katerih junaški čin se je naglo raznesel daleč naokoli. Da so Podvrtačani kljub svoji navidezni miroljubnosti nenavadno srčni ljudje, ki se ne zbojijo vsake sence, pa izpričuje najbolj naslednja resnična zgodba.

Bilo je letos ob pšenični žetvi, ko so Podvrtačani zopet enkrat pokazali svojo korajžo.

Solnčnega dopoldne je Jurjeva mama pred odhodom na njivo skrbno zabičala svoji hčerki, naj hitro pospravi po hiši pa potem, pride za njo na polje. Ročno se je zasukala po kuhinji brhka rdečelična Jurčeva Micika. Kakor bi trenil, je pomila kuhinjsko posodo, pometla po tleh in kar je še bilo treba. Nato je vzela srp v roke in hajdi za mamico na njivo. Dohitela je svojo tovarišico Julko, ki je bila tudi namenjena k žetvi. Skupno sta stopali deklici dalje ter se razgovarjali o fantih, kako je ta lep, kako je tisti grd, koliko fantov ima ona — pa še to in ono sta se menili.

Hipoma pa se je Jurčeva Micika ustavila in zaklicala prestrašeno: «Joj, poglej, Julka, kaj leži tamkaj na rebri!»

Julka je pogledala in se tudi neznansko ustrašila. V resnici je tamkaj na strmini ležalo nekaj ogromnega, sivega, liki velika žival. Dekletki sta obstali in plašno zrla tja na ono čudno stvar.

«Zverina mora biti!» je trdila Julka.

«Medved je!» je šepnila Micika.

«Kaj pa misliš! Odkod pa naj bi se vzela medved?» je Julka odbila odločno.

«Medved je, medved!» je vztrajneje trdila Micika, ki je lani služila v Ljubljani ter hodila v živalski vrt «Zoo» gledat tamkaj zbrane zverine: lisico, zajca, ježa in veverico.

«Kar nazaj pojdiva!» je silila Micika. «Jaz že ne grem dalje. Ako naju medved zagleda, potem — joj nama!»

Kakor bi jima kuril za petami, sta jo dekletki brisali nazaj proti domu. Zasopli in prestrašeni sta pribežali v vas, ter začeli pripovedovati, kakšno strašno zver sta videli. Možaki Podvrtačani so brezpogojno verjeli neverjetni trditvi prestrašenih deklet.

Bliskoma se je od hiše do hiše raznesla novica, da zunaj vasi biva pravi, resnični medved kosmatin. Nastal je vik in krik. Kar je bilo v vasi živega, je drlo skupaj. Očetje in fantje so prinesli razno orožje in orodje, — ta je prišel z vilami, drugi s koso, eni s sekirami, drugi s krampi. Nekaj se jih je oborožilo z puškami. Ti so bili seveda najbolj pogumni, dočim so se drugim ko-

likor toliko tresle hlače, kar jim pa ne smemo šteti v sramoto, kajti medved je v resnici huda in opasna zver. Vendar so hrabri Podvrtačani sklenili, da morajo mrcino pokončati, pa naj se pes obesi.

Dolgo, dolgo so se zbrani lovci posvetovali, kako bodo ustrašovali kosmatega strica. Slednjič so se zedinili, da napravijo skupen pohod nad medveda telebana ter ga naskočijo vsi obenem. Rečeno, sklenjeno. Poveljstvo nad zbrano vojsko si je prilastil Jožetov Tone, star vojak. Ponosno je obesil na ramo svoj rjavi pihalnik in rekel:

«Mejduha! Tako ga bom utrnil, kosmatinarja, po buči, da bo videl devet in devetdeset solnc!»

Nato so Podvrtačani pričeli svoj slavni pohod nad medveda. Seveda so stopali lovci kar mogoče počasi, tiho in previdno, kajti ako bi jih medved prezgodaj opazil, bi se gotovo zbal za svojo kožo in jo pobrisal v gozd.

«Kje pa tiči mrcina? Kje je beštija?» je venomer izpraševal stric čevljar Gusti, ki je kot previden mož ostal najzadnji v procesiji.

«Glejte jo, tamkaj leži zver!» je hipoma zaklicala Jurčeva Micika, ki je neustrašeno kazala pot hrabrim lovcem. A zdaj jo je hitro pobrisala nazaj v vas.

Lovci opazujejo in ogledujejo in Jožetov Tone reče:

«O hudika, je že res medved!»

«Medved, pravi medved!» so pritrjevali drugi lovci in se čudili, da se zver nič ne gane, nič ne zamomlja.

«Kar ustrelite kosmatinca, stric Tone.» je predlagal mojster čevljar Gusti, pripravljen, da bo zbežal takoj, ko se bo zver dvignila.

Stric Tone, star vojak, — je takoj prislonil puško k licu in skrbno pomeril na medveda.

«Joj, bežimo, že giblje z ušesi!» je zdajci zaklical vaški trgovec in posestnik Majhen, ter se spustil v dir proti vasi. Za njim jo je ubral mojster Gusti.

Tonetu so omahnile roke od strahu. A medved je še vedno ležal nepremično.

«Gotovo spi, mrcina,» je rekel nekdo. «Hočem mu poslati nekoliko svinca v bedra.»

«Le dobra pomeri!» so ga bodrili drugi.

«Ne streljajte, da se kosmatin ne zbudi!» je zaklical Jožetov Tone. Naskočimo ga, fantje! Le nad njega. Hura!»

Liki plaz so vdrli hrabri Podvrtačani proti medvedu. Vedno bliže so mu prihajali. Ljuto so mahali z bridkim orožjem. Toda medved se še vedno ni hotel ganiti.

«Le po njem! Udari!» je zakričal stric Tone.

«O tri sto kosmatih! To je vendar hlod!» je zaklical oče Jurca.

Lovci so obstali kakor ukopani. S široko odprtimi ustmi in očmi so buljili pred se. Potem so se spogledali in zardeči.

Namesto medveda je ležal pred njimi ogromen hrastov hlod.

«O ti primejduha ti!» se je Jožetov Tone popraskal za ušesom. «Ali se nam bodo ljudje smejali, zlasti ti vražji Vrhovci!»

Poparjeni so se vrnili lovci v vas. Molče so se razšli vsak na svoj dom. Bilo jih je sram, zlasti pa Jurčeva Micika, ki je kljub temu, da je v Ljubljani obiskovala živalski vrt «Zoo», imela lesen hlod za medveda.

Že drugega dne so po sosednjih vaseh vedeli, kako so Podvrtačani lovili medveda. Smeha in zabavljanja ni bilo ne konca ne kraja.

Muljavskl.

Ukradena slanina

Vaška dogodbica.

Griček, na katerem stoji preprosta kmetska vasica, je podoben kurjemu grebenu. Sem in tja so raztresene hišice; samo dve sta obrnjeni druga proti drugi, med obema je le nekaj korakov razdalje.

Kužnik in Jerač sta si najbližja soseda. Oba imata vsak svojo zgovorno ženico in odraslo družino. Njuni hiši sta zasenčeni z gostim drev-

jem, kjer se hladijo poleti Jeračeve Uršike in Kužnikove Lenčke. Kadar niso skregane, tedaj živahno pokramljajo. Veselo razpoloženje opazimo med njimi proti koncu meseca, ob polni luni. Mlaj pa jih navadno privede do razdora.

Soseda nista preveč razburljiva, prepiru pa se vselej ne moreta izogniti. Povoda ne manjka, kjer sta hiši tako blizu skupaj. Večkrat rado kaj prileti, kar udari v uho in razpali jezo. Človek je namreč časih bolj občutljiv in hitreje zameri.

Bila je prva mlajeva nedelja. Sosedje so sedeli pred hišo vsak na svoji strani. Prejšnji dan so se nekoliko sprli zaradi prašiča, ki je Jeraču pobegnil iz svinjaka. Kužnik mu tega seveda ni privoščil, pač pa so se njegove Lenčke nagajivo posmehovale. To je smatral sosed za izzivanje ter se je primerno oddolžil.

V besedičenju je poteklo popoldne in zatonilo solnce. Kužnik, ki ves čas ni črnil besedice, je vstal in pomignil hčeram, naj pripravijo večerjo. «Žgance skuhaite,» je naročil. «Pa dobro zabe-lite.»

Zadnje besede je nagajivo poudaril in pogledal proti Jeraču. Vedel je, da je soseda zmanjkalo zabele, zato ga je uščipnil. Obenem se je pobahal, da je doma še obilna zaloga.

Jerač je razumel. Tudi on se je dvignil in naročil večerjo. «Pa ocvri,» je ponosno rekel ženi in pojasnil: «Kaj čez ponev vrzi!»

«Bom,» se je bahavo strinjala in dostavila: «Cvrtja nimajo povsod za večerjo...»

«Žganci morajo plavati po masti!» je zaklical Kužnik izpred hleva. «Lenča, ali slišiš?»

«Oh!» je vzdihnila zaradi soseda. «Kar iz masti bi jih vlekli. Prav, da jo imamo.»

Široko je odprla vežna vrata; tako je pripravila pot dišavam, ki bodo puhtele iz kuhinje.

Tudi pri Jeraču je cvrčalo, ni pa duhtelo po zabeli. Kužnik si tega ni mogel pojasniti. Čim se je znočilo, je stopil radovedno k sosedu pod kuhinjsko okno in opazoval gospodinjo. Urša je kuhala kavo, obenem pa je polivala razbeljeno železo, ki je glasno cvrčalo. Ugajala mu je njena iznajdljivost; brž je teklen domov in povedal, kaj je opazil.

Hčere se niso mogle dovolj nasmejati, tako jih je presenetila nepričakovana novica. Slastno so zajemale mastne žgance in zbijale šale. Oče pa je premišljeval, kako bi osmešil iznajdljivo sosedo. Zapomnil si je, kakšno železo je polivala z vodo, in sklenil, da ga mora poiskati. Našel ga je še tisti večer na odprtem kuhinjskem oknu. Vzel ga je in zavil v predpasnik; tako je zagrešil prvo tatvino v svojem poštenem življenju.

O Jeračevem prašiču ni bilo ne duha ne sluha. Sled je peljala v gozd, kjer se je nenadoma izgubila. Menili so, da ga je nekdo ukradel, ali pa je zašel med skalovje. Sosedje so zmajevali z glavo in ugibali, kdo bi se bil tako daleč izpozabil.

Slutnje so začele krožiti okrog Kužnika ter ga obdeevati s senco. Mož se ni branil in zagovarjal; namenoma je hotel sprejeti krivdo na svoje rame.

«Ga že imamo!» je vzkliknil Jerač in napodil ženo k županu, kjer je vložila prvo tožbo. Sam

pa je premišljeval, koliko bo zahteval odškodnine. Sosedje so nestrano čakali zanimive obravnave.

Oče župan je sedel za mizo z uradnim obrazom. S Kužnikom sta bila prijatelja, zato je poveril obsodbo prvemu svetovalcu. Zunaj pred hišo so se zbirali vaščani in pasli radovednost.

Točno ob napovedani uri je prišel Kužnik, široko se je namuznil in sedel na zatožno klop. Za njim je prispela Jeračka; na licu so se ji poznale stroge zahteve, ki jih bo izrekla pred razsodbo.

Županu je bilo težko, kadar je moral koga obsoditi. Sočutno je pogledal obtoženca in razgrnil zapisnik. V Jerački je kar kipelo, tako rada bi se bila znosila nad nepoštenim sosedom.

«Moja želja je, da se mirno pobotata,» je župan začel obravnavo. «Najprej moramo seveda dognati...»

«Vsa okolica govori,» je pihnila Jeračka.

«Nekaj je res,» je začel obtoženec. «Moral bom tajiti in priznati. Prašiča namreč nisem ukradel, pač pa slanino...»

«Kdor je vzel slanino, ima tudi meso,» se je razkoračila. «Na duši ti bo gorelo.»

«Taka mast ne gori, čeprav si jo razbelila...»

«Kakšna mast?» Jeračka se je razvnela in stopila pred župana. «Kradel je in zdaj se norčuje. Dajte ga na krvavo rihto.»

«Takšna mast ni za cvrtje,» se je Kužnik nemoteno šalil. Segel je v žep in položil na mizo železo — staro obrabljeno kladivo brez držaja.

«Jejhata, s kladivom ga je pobil!» so se plašile vaščanke, ki so zijale skozi odprto okno. Župan in svetovalec sta bila v neprijetni zadregi.

«Taka mast ne diši, a na ognju se razgreje. Ako jo poliješ z vodo, pa cvrči kakor zabela...»

Jeračka je pogledala v tla, grizla je ustnice in molčala. Vaščanke so iztegovale vratove in stopale na prste, radovedne, kaj se je pripetilo. Župan je pomignil skrivoma obtožencu, naj nadaljuje.

Tedaj so se odprla vrata. Vstopil je deček iz sosednje občine in izročil županu listič s tamošnjim uradnim pečatom. Župan je prečital najprej potihoma, na kar je ponovil glasno njegovo vsebino. Jeračka je izvedela, da se je zatekel njen prašič v bližnjo občino, kjer mu iščejo lastnika.

— S —

Ustanovitev sokolskega odseka v Velikih Poljanah

Sodražica, septembra.

Preteklo nedeljo je priredilo Sokolsko društvo v Sodražici svoj članski izlet v prijazno gorsko vasico Velike Poljane. Poljanci so v velikem številu pričakovali vrle Sodražane, ki so prikorakali v krojih in s praporom. Pred šolo se je vršil pristrčen sprejem in zaoril je iz vseh grl iskreni bratski: Zdravo!

Fantje, možje in dekleta so napolnili šolsko sobo, nakar je prikorakala tudi šolska mladina, tako da se je zbralo preko 130 članstva in naraščaja. Brat starosta Josip Oberstar je v vznešenih besedah pozdravil navzoče bodoče brate in sestre iz Velikih Poljan. V daljšem govoru jim je obrazložil smoter Sokolstva in njegov pomen.

V ZAHVALO IN SLOVO.

Ko odhajam po desetipolletnem bivanju v Dolnji Lendavi iz Slovenske Krajine, se iskreno zahvaljujem vsem, ki so me v tem času počaščali s svojim zaupanjem. Nad vse me je ganilo, da se je toliko ljudi, klientov, s solzami poslovilo od mene. Na vprašanje, ali odhajam, ker so se mi ljudje zamerili, odgovorjam: Nikdar bi ne odšel od našega dobrega ljudstva, ako bi me v to ne silila okolnost, da imam v novem bivališču posestvo, katerega odtod ne morem nadzorovati. Ker se ne morem od vseh mnogoštevilnih znancev in prijateljev osebno posloviti, kličem: Bodi te srečni, zdravi ter delavni kakor doslej, vrli prebivalci lepe naše Slovenske Krajine.

Dr. Leskovec Janko, odvetnik.

tudi za deželo. Govoril je dalje o pomenu 6. januarja in o važnem dogodku, ko je bil sprejet Sokol v državno okrilje. Navzoči so Nj. Vel. kralju Aleksandru in njegovemu kraljevskemu domu navdušeno vzklikali.

Besedo je nato povzel tamošnji domačin br. Janez Pirnat, šolski nadzornik v Novem mestu, ki se je Sodražanom zahvalil, da so prišli ustanovljati Sokola. Sokolstvo odvrča mladino od slabih dejanj in slabe družbe, izobražuje in razvedruje članstvo ter krepi ljubezen do domovine.

Zatem je brat starosta pozval navzoče, da pristopijo k društvu. Takoj se je prijavilo 24 članov in osem članic. Brat starosta je nato razpravljaval o sokolski organizaciji, telovadbi vobče ter o bratstvu in sestrstvu kakor tudi o vojaškem roku. Medtem je pozdravil baš došlega župana g. Andoljška, ki je imel nagovor na navzoče zbrane fante, dekleta in može ter je z veseljem pozdravljaval ustanovitev sokolskega odseka in obljubil tudi po svoji moči podpirati odsek. K zaključku je izpregovoril še šolski nadzornik g. Pirnat kot tamošnji domačin prav od srca svojim rojakom nekoliko besed, nakar se je brat starosta zahvalil županu g. Andoljšku in g. Pirnatu.

Sokolski duh se med našim ljudstvom razvija, utrjuje se jugoslovenska misel in ljubezen do domovine po vseh naših vaseh. Najmlajši sokolski edinici župe Ljubljane želimo krepek razvoj.

Konjiško pismo

Konjice, septembra.

Devetletni Hren Leopold, sin babice iz Zgoranjih Zreč pri Konjicah, je našel na cesti v bližini premogovniku patrono, kakršna se uporablja za zažiganje dinamita in drugih razstrelil. Otrok, ki ni poznal nevarnega predmeta, se je s patrono igral. Patrona je eksplodirala in otroka hudo ranila. Fantek je dobil poškodbe na desni roki, po trebuhu in obrazu. Prepeljan je bil v splošno bolnico v Celju, kjer so mu morali odrezati desno roko v zapetju.

Hojasovo hišo v konjiškem trgu je kupil pekovski mojster in lastnik parne pekarnice g. Blažević Franc. — V Konjicah se je naselil krojaški mojster g. Brglez, ki izvršuje krojaško obrt v hiši trgovca g. Petka.

Tukajšnji poštni urad je zaradi pomanjkanja uradništva silno preobložen z delom. Nastavlenci delajo po 13 ur dnevno, torej mnogo več, kakor jim je predpisano, da vsaj za silo zmorejo naraščajoči promet. Stranke zaradi pomanjkanja osebja izgubijo mnogo časa s čakanjem, ker jim uradništvo navzlic požrtvovalnosti ne more takoj ustreči. Prosimo, da direkcija zviša število uradništva, da bo zadoščeno strankam in da bodo razbremenjeni preveč zaposleni poštni uslužbenci.

V starosti 80 let je umrl g. Cenčič Jože, gozdni uslužbenec pri Windischgruetzu. Pokojnik je bil 45 let neprenehoma v službi pri istem gospodarju. Bil je zaradi svoje poštenosti v izvrševanju službe na najboljšem glasu in med planinci zaradi postrežljivosti splošno priljubljen. Blag mu spomin!

Dragi komunisti ob severni meji (Iz sodne dvorane v Mariboru.)

Maribor, septembra.

Ta teden je bila pri okrožnem sodišču v Mariboru prav zanimiva razprava pred petimi sodniki proti posestnikovemu sinu Frideriku Judarju iz obmejne občine Špičnika pri Svečini, odkoder je komaj pol ure do avstrijske meje. Friderik Judar se je na binkoštni ponedeljek na domačem posestvu razgovarjal s svojim sosedom posestnikom Ivanom Črnkom o komunistih, ki dostikrat uhajajo preko meje in nosijo k nam razne komunistične lepake. Judar je svojemu sosedu omenil, da morajo imeti tisti, ki so v službi

komunistov, najbrž lepe plače. Ta pogovor je postal usoden za Judarja, ker ga je poslušal tudi viničarski sin Friderik Škerget, ki je potem pravil orožnikom, da je hotel Judar njega pregovoriti, da bi pristopil h komunistom, ki mu bodo plačali na mesec 2000 Din nagrade, tako da mu ne bo treba več pri kmetih težko delati. Judarja so nato aretirali in izročili v preiskovalni zapor okrožnega sodišča. Pri razpravi se je Judar zagovarjal, da nikakor ni prigovarjal Škergetu, naj prestopi h komunistom, ampak je celo proti komunistom govoril s sosedom Črnkom. Tudi je Judar pravil, da je on delal celo proti komunistom s tem, da jih je javljal policiji v Mariboru. Prijavil je tudi tihotapce carinarnici, za kar je dobival denarno nagrado od carinarnice. Za govornik Friderika Judarja, odvetnik dr. Reisman, je predlagal, naj sodišče zasliši več prič, ki so bile navzoče pri razgovoru na binkoštni ponedeljek in ki bodo lahko potrdile, da je Judarjev zagovor resničen. Sodišče je temu predlogu ugodilo in razpravo preložilo na dan 10. oktobra. O izidu bomo še poročali, ker vlada za ta proces ob meji veliko zanimanje med kmeti in viničarji. Friderik Judar se nahaja že tri mesece v preiskovalnem zaporu in si bo torej že zaradi tega dobro zapomnil svoje binkoštno razmišljanje o mastnih plačah komunistov.

PREKMURSKI GLASNIK

Prodaja jabolk v Prekmurju. Še pred leti trgovina s sadjem v Prekmurju ni bila znana. V zadnjih treh, štirih letih pa se je tako razvila, da je postala važen činitelj za gospodarski položaj našega kmeta. Že samo na sebi dejstvo, da zna naš kmet ceniti tudi jabolko, ki mu je bilo predmet brez denarne vrednosti, je velik napredek. Še pred nekaj leti smo stiskali jabolka in dobivali jabolčnik, žgali žganje ali nekaj jabolk posušili, sedaj pa smo prišli do spoznanja, da nam sadovnjak prinaša tudi lepe denarje. Prej je bilo nekaj nenavadnega, če je kdo prodal sadje, danes pa se vrstijo vozovi po cestah in se kopicijo na postajah, kjer se nakladajo naša jabolka na vagonce, ki jih odpeljejo po vsem svetu. Letos sadna letina ni baš najboljša, pa vendar se izvažajo ogromne množine sadja. Vsak drugi dan naložijo nekaj vagonov jabolk za izvoz. Jabolka se plačujejo po 2 Din, 2 Din 50 p in celo po 3 Din za kilogram. So kmetje, ki dobijo po tisoč in še več dinarjev za jabolka. Pri tem pa sta postali važni dve dejstvi, ki ju bo treba rešiti na ljubo in v korist sadjereje ter dobre trgovine. Prvič bo treba zainteresirati naše trgovce s sadjem za naše sadje in organizirati trgovino s sadjem. Brez dvoma je, da bi dobro organizirana prodaja dala še vse lepše izkupičke kakor jih daje danes, ko ni še nobene organizacije in ni urejenih cen. Drugič bo treba skrbeti za potreben pouk o sadjereji. Na tem polju se je pri nas, lahko rečeno, storilo zelo malo. Naši kmetje imajo že danes lepe sadovnjake; spričo naraščajoče trgovine in ako se jim bo nudila primerna izobrazba, bo postala sadjereja ena najvažnejših panog našega narodnega gospodarstva. Tu so poklicani kmetijski odbori, da store potrebne korake.

Za novo šolo v Dolnji Lendavi. Kakor vse kaže, se je to vprašanje vendar resno načelo. Je pa tudi za Lendavo eno najvažnejših vprašanj. Sedanje stanje šole je namreč tako, da bi človek sodil: v dvajsetem stoletju nemogoče. Sicer pa je popolnoma postransko, kakšno je sedaj šolsko poslopje zunaj in znotraj. Vsa lendavska javnost z največjim zanimanjem pričakuje, v kakšnem okviru se bo rešilo vprašanje zidanja šole. Vsakdo, komur je bodočnost naše mladine količkaj mar, pač želi, da bi Lendava dobila šolsko zgradbo tako, kakršna ji pripada po številu otrok in glede na krajevne razmere.

Banovinske nagrade za dobre bike. Da ostanejo dobri starejši biki čimdalje časa ohranjeni za plemo, se delijo vsako leto vzdrževalne nagrade lastnikom onih najboljših bikov, ki se dve leti zaporedoma predvedejo licenciralni komisiji.

Letos je kr. banska uprava določila med drugim za srez Dolnje Lendavo znesek 18.200 Din, katerega je sresko načelstvo razdelilo kakor sledi: I. nagrado v znesku 1600 Din dobi Bakan Štefan (Nedelica), II. nagradi po 1300 Din dobita Toplak Tomaž (Gančani) in uprava veleposestva Beltinci, III. nagrade po 900 Din dobi: Danša Štefan (Ivanci), Magyar Mihael (Radmožanci), Soos Franc (Dobrovnik), Zver Matjaž (Lipa), Zver Ivan (Nedelica), Maruša Franc (Turnišče), Forjan Pavel (Bratonci), Marton Pavel (Kapca), György Ladislav (Genterovci) in Somi Pavel (Kapca), IV. nagrade po 500 Din dobi: Pal Ivan (Lipa), Matjašec Janez (Gomilica), Ščap Ivan (Turnišče), uprava veleposestva Beltinci, Németh Jože (Dolina), Marton Nikolaj (Čentiba), Horvat Josip (Bogojina), Košan Jože (Petišovci), Kepe Štefan (Petišovci) in Veselič Janez (Dolga vas).

ŽENSKI VESTNIK

Praktični nasveti

Izžete limone so še dobro za snaženje medenih predmetov, kakor pip pri vodovodu, kljuk do vrat in tudi medene posode. Ako si rezala z nožem prekajene ali slane ribe ali čebulo, od česar dobi nož neprijeten duh, odpraviš ta duh, če nož zdrgneš z limono.

Kuhinjska miza ostane lepo bela, če jo, ko si jo dobro umila, oziroma poribala, zdrgneš še z limono in jo postaviš na solnce, da se posuši.

Steklenice, čaše in vaze se dajo lepo osušiti z iztisnjeno in drobno zrezano limono.

Ako sušiš koščičasto sadje (češplje in slično), suši sprva pri nizki toploti toliko časa, da se sok več ne izceja, če odpreš sad. Ko je sadje toliko zvenelo, da več ne izločuje soka, poberi koščice ven. Tako posušene češplje so veliko boljše in tudi laglje uporabljive za kako pecivo.

Za kuhinjo

Ocvrte krompirjeve rezine. Operi in skuhaj krompirja, kolikor ga je treba. Kuhanega olup, pretlači skozi sito, dodaj eno jajce, žlico stolčenega sladkorja, pest opranih rozin, malo pecilnega praška (za konico noža) in toliko moke, da dobiš srednjemehko testo. Ne pozabi tudi primerno osoliti. Vse to dobro umesi v testo, potem tenko razvaljaj, izreži 5 cm velike rezine (snite) in jih ocvri na masti. Daš s sladkorjem potreseno kot močnato jed na mizo. Lahko pa napraviš tudi tako-le: Umesi prav tako testo, kakor gori povedano, samo brez sladkorja in rozin. Namesto tega pa daš zraven drobno sesekljane kuhane ali pečenega mesa ali pa naribane bohinjskega sira. To prav tako ocvreš in daš s solato za večerjo.

Dušene gobe. Kilo svežih gob (Jurčkov) očisti, razreži in popari. Poparjene pusti stati pet minut, potem jih odcedi, deni v kožo in duši, da dado ves sok od sebe, to je, da se ta sok zopet pokuha. Ko so gobe postale tako zopet suhe, jim dodaj žlico masti in jih tako duši kakih deset minut, nato jih potresi z žlico moke in mešaj, da malo zarumenijo. Potem osoli, popopraj in prideni dve žlici kisle smetane. Poduši gobe še deset minut, potem jih daj na mizo. Tako pripravljene gobe so zelo okusne, samo je treba še enkrat toliko gob kakor sicer za navadno pripravljene gobe.

Zeleni paradižniki kot kompot. Zdrave in trde paradižnike zreži na tenke ploščice in jih čez noč namoči v kisu, razredčenem z vodo. Preden jih razrežeš in namočiš, jih stehtaj. Na vsako kilo paradižnikov deni pol kile sladkorja. Sladkor poškropi z vodo in ga deni kuhati. K sladkorju dodaj še eno palčico vanilije in neolupljene, na ploščice zrezane limone. Ko je sladkor gost, poberi limone ven na krožnik, v sladkor pa deni ocejene paradižnike, ki jih kuhaj tako dolgo, da čutiš, ko ploščice nabodeš, da so mehke in tudi prozirnne. Še tople paradižnike nadevaj v primerne steklenice, ki jih drugi dan dobro zaveži in shrani.

IZ POPOTNIKOVE TORBE

MORAVŠKO PISMO.

Srednja letina. — Naša šola. — Blagoslovitev novega pokopališča. — Smrtna nesreča. — Živ zmaj.

Jesen nam je zopet prinesla obilo raznovrstnega dela, katero je treba čimprej izvršiti. Proso smo že omeli, «kupice» pa niso bile preveč živahne. Včasih so opravljali to delo samo ponoči, fantje so hodili na «kupe» iz fare v faro, zdaj pa ugaša med ljudstvom ta navada. Mnogokje že manejo podnevi, ljudi pa nadomeščajo mlatilnice in živina.

Krompir je letos bogato obrodil; le žal, da ga zaradi nizke cene ne moremo prodati. Fižol je pozno dozorel ter ga je malo, pa še ta je zelo poceni. Sadja nimamo, razen nekaj jabolk in orehov. Koruza počasi zori ter jo vrane silno uničujejo. Ajda lepo kaže, le zadnje deževje jo je nekoliko pritislilo k tlam, kar ji bo nedvomno škodovalo.

Moravško šestrazredno ljudsko šolo obiskuje letos 174 dečkov in 182 deklic, skupaj 356 učencev. Umevno je, da je sedanja šola pretesna za toliko število, zato se je začelo razpravljati o gradnji novega šolskega poslopja, kar bi naložilo občanom strahovito gospodarsko breme. Ali res ni nikjer v Moravčah dobiti primerne prostora, kjer bi nastanili kako vzporednico ali učni razred?

Kakor poročajo, se je ponesrečil delavec Av-

šec iz Zaloga pod Sv. Nikolajem. Delal je v Čabru, kjer je padel z brzovavnega droga ter bil na mestu mrtev.

Novo pokopališče pri Sv. Križu pri Moravčah je blagoslovil preteklo nedeljo škof g. dr. Rožman. Vaščani so mu nameravali prirediti pristrčen sprejem, a g. škof je došel prej, kakor so ga pričakovali. Vzlic slabemu vremenu se je udeležilo slovesnosti obilo domačega ljudstva. Tako je pokopališče izročeno svojemu namenu, kateremu je bilo takoj pripravljeno služiti. Neki zlikavec je namreč med blagoslovom vrgel iz zvonika kamen, ki je padel na čelo mlademu dekletu s tako silo, da je nesrečnica takoj omedlela in pričela krvaveti. Navzoči so s trudom iztrgali novemu pokopališču žrtev, ki jo je hotelo sprejeti v svoje hladno okrilje.

V neki gorski vasi blizu Moravč so nedavno opazovali letečega zmaja. Kar završalo je nizko nad hišami. Nad njimi se je zibal čuden ptič z razprostrtimi perutnicami. Spodaj pa so visele noge in glava štirinožne živali. Vaščanov se je skoro polotil strah; mislili so, da se je nekje v skalovju izlegel zmaj, ki je pravkar zapustil gnezdo. Skrbelo jih je, kje se bo dozdevna pošast spustila na tla, kar se je kmalu zgodilo. Tedaj pa je bila končana groza: jastreb je namreč ugrabil divjega zajca ter ga zaradi presilne teže moral odložiti. «Čudno je pa le bilo videti», tako trdijo tisti, ki jih je prizor preplašil.

ZANIMIVOSTI

× Čudovita morska riba. Najbolj drži zakonska zvestoba pri neki čudni vrsti morskih rib. To so nestvori med ribami, dolgi do 1 m in živeči zelo globoko v morju. Iz hrbtnih plavute jim moli izrastek v obliki pramena, zavrt naprej nad glavo. Konec izrastka je polnejši in riba ga lahko poljubno razsvetli. Izrastek namreč izžareva električno luč, s katero privablja riba manjše ribice. Narava sama je poskrbela, da lahko hlata po ribicah, ki plavajo proti njeni lučici. Najzanimivejša posebnost te morske ribe je pa njen privesek pod trebuhom. Dokaj pozno so prišli prirodoslovci na to, da ne gre za plavut, temveč za samca, ki je s samico skupaj zrasel in okrnil. Samica je dolga do 1 m, samec pa največ do 10 cm. Od ust so mu ostali samo kotički, kri prihaja vanj samo skozi žilice mnogo večje samice, črevo ne deluje, ker je okrnjeno. Naloga okrnjenega samca je samo, izpustiti sok na ikro, katero izloči samica. Znani so tudi primeri, da nosi ena samica po dva samca.

× Novi ples. Bliža se plesna sezona, plesni učitelji se že pripravljajo stopiti v krog plesa željne mladine in ji pokazati, kaj in kako se bo letos plesalo. Pri nas sicer še nismo tako daleč, da bi vabili v plesne šole tudi otroke od šestega leta, kakor v večjih mestih, vendar se pa radi zasučemo in posebno za moderne plesne se tudi naša mladina močno navdušuje. Za letošnjo sezono nam je pripravila nov ples Amerika. Ameriški plesni mojstri so namreč v pravem pomenu besede moderni in izumili so ples, ki se imenuje lindy-hop. Slavnj prekoceanski letalec Lindberg je dal že mnogim izumom in novotarijam svoje ime in gotovo zasluži tudi, da se razširi po vsem svetu njemu na čast nov ples. V starih časih se je plesalo na čast božanstvom, zdaj se pa pleše na čast Lindbergu. Ples posnemá guganje letala nad morjem. Francija je pa pripravila za novo sezono dva plesa, ki spominjata z nekaterimi koraki na čarlston, samo da divjega poskakanja in nepotrebnega opletanja z nogami ni. Foks ostane skoro neizpremenjen, valček tudi. Vsi plesi so zdaj v angleškem slogu, ki je zmagal na vseh mednarodnih plesnih tekmah. Zanimivo je, da v Ameriki po sodbi evropskih plesnih mojstrov ne znajo plesati in da novega plesa lindy-hopa sploh še ne znajo.

× Najmanjša republika na svetu je San Marino, ki ni zanimiva le zaradi svojega skromnega obsega, ampak tudi zato, ker volijo tam vsakega pol leta novega predsednika. Državni zbor v San

Gospodinje, gospodarji!!!

RADI PREVELIKE ZALOGE PRODAJAMO PO ZELO ZNIZANI CENI - ZIMSKO BLAGO

ZA ZENSKO OBLEKE IN PLASCE:
VOLNENO BLAGO KREP,
TVED, VELUR, BARŽUN,
BARHEND, FLANELIN
ITD ITD

ZA MOZKE OBLEKE IN SUKNJE:
MODNE, ČRNE IN PLAVE
KAMGARNE, SPORTNE
ŠEVIOTE, LODNE, SUKNA,
DUBLE ITD ITD

IZKORISTITE PRILOŽNOST UGODNEGA NAKUPA

Posetite tvrdko NOVAK Ljubljana Kongresni trg 15

NASPROTI NUNSKO CERKVE

Marinu šteje 60 članov, čeprav je vseh prebivalcev le 13.000. Državni poslanci izvolijo iz svojih vrst 12 mož, potem izvolijo od teh 12 zopet šest mož, tri plemenitaše in tri navadne zemljane, in imena teh šestih mož napišejo na listke. Listke denejo v žaro, žaro pa postavijo na oltar glavne cerkve. Otrok vleče listke in državni poglavar je tisti, katerega ime izveleče kot prvo. San Marino pa ni le najmanjša, ampak tudi najstarejša republika, ki obstoja že skoro 2000 let. Razni sosedi so že dostikrat poskušali to malo deželico spraviti pod svojo oblast, a to se niti Napoleonu ni posrečilo. Republika ima seveda tudi svojo armado. Armada res ni velika, ker šteje komaj nekaj sto mož, zato pa imajo vojaki izredno lepe uniforme.

Listnica uredništva

Verželj. Zaradi nerazločne pisave žal ni bilo mogoče prečitati, zlasti ne imen.

Kladje. Piše se samo na eni strani lista in razločno. Pisano s svinčnikom in obenem še zamazano se ne dá prebrati.

ZA SMEH IN KRATEK ČAS

Ni rahločuten.

Mati: «S teboj je pa res križ, Jožek, ves dan te moram karati.»

Jožek: «Nič ne de, mamica, saj nisem občutljiv.»

Žalostna resnica.

Urša: «Če hočem, dobim na vsak prst po enega ženina.»

Neža: «Prav verjetno! Toda za celo roko ga ti, kaj?»

Zamotanost.

A.: «Dušan se je poročil. Ali si mu že čestital?»

B.: «Žal, ne morem.»

A.: «Pa si morda čestital njej?»

B.: «Mi je prav tako nemogoče.»

A.: «To bi res rad vedel, zakaj ne.»

B.: «Nje ne poznam, zato njemu ne morem čestitati. A njej ne morem čestitati, ker poznam njega...»

Enako za enako.

A.: «Stavim svojo glavo, da imam prav.»

B.: «Jaz pa stavim denarnico.»

A.: «Seveda, ker je prazna.»

B.: «Oprostite, stavim enako za enako!»

Ne pregledajte tega znaka

kajti potem spoznate pravo
terpentinovo milo

Ideal vsake gospodinje!

Krojni tečaj moških in damskih oblek za krojače, šivilje, nešivilje in pletilje dne 8. oktobra. Damam za samouporabo lahko priuči živ pouk. Ugodni plačilni pogoji. Brezplačna rekomandacija služb. Krojno učilišče. Zastopništvo modnih listov, Ljubljana, Stari trg št. 19. Kroji po meri. 425

MALI OGLASI

Vsaka beseda 50 par. Najmanjši znesek 7 Din. Zenitni oglasi, dopisovanja in trgovski oglasi vsaka beseda 1 Din. Za pošiljanje ponudb in dajanje naslovov še posebej 2 Din. Znesek je priložiti naročilu. Oglasni oddelček «DOMOVINE». Ljubljana, Prešernova ulica št. 4. Telefon št. 3492.

? ! Še ne verjamete ! ?

da Vas edino Radio-Balzam reši kurjih očes, bradavic, trde kože, žuljev, bul itd. Jaz, s. Alojzija, bolniška Marijina sestra v zavodu Vincentinumu, se čutim dolžno, se Vam zahvaliti, da sem popolnoma odstranila 41 let stare kurje oči. Isto trdijo tudi vsi, katerim sem svetovala to izredno sredstvo. Bog Vam povrni za Vašo iznajdbo. Iz hvaležnosti bom vsakomur priporočala Vaše mazilo. Zahtevajte povsod samo Radio-Balzam. Lonček 10 Din (proti vnaprejšnjemu plačilu) ali 18 Din (po povzetju). Dva lončka 28 Din, trije lončki pa 40 Din. Razpošilja ga: R. Cotič, Ljubljana VII., Kamniška ulica št. 10 a (Janševa ulica št. 27). 420

Kovačič!

Najboljši trdji in meliki koks in kovaški premog Vam nudi družba «Ilirija», Ljubljana, Dunajska cesta št. 46. telefon št. 2820. 30

Oblastveno koncesionirana 407

šoferska šola, Gojko Pipenbacher, Ljubljana, Gosposvetska cesta št. 12. Teorija, vožnje.

Iščemo prodajalce

po deželi za posnemalnike, brzoparilnike, pletilne stroje, kolesa itd. (tudi za postranski zaslužek). «Tehna», družba, Ljubljana, Mestni trg št. 23/L. 354

M. GERŠAK
LJUBLJANA
kupa je
suhe gobe, fižol in orehe po najvišji dnevni ceni

POZOR! Cenjenemu občinstvu se priporoča za vsa tapetna in dekorativna dela po nizki ceni
IGNACIJ NAROBE
tapetnik in dekorater
Ljubljana, Gosposvetska cesta št. 16 (pri Levu).

Barve, lake, firnež in drugo nudi
41 **„LUSTRA“ V. LAZNIK,** Ljubljana
Gosposvetska c. 12 (poleg restav. Novi Svet)

IVAN KNECHTL
krznarstvo, Ljubljana, Kolodvorska ulica št. 26, izdeluje vsa krznarska dela in ima v zalogi raznovrstne kože. Izdeluje tudi prvovrstne čepice po konkurenčnih cenah na debelo. 375

Cenjenemu občinstvu se priporoča pletilnica ki izdelaje vse vrste pretenin na debelo in drobno.
Cene zelo solidne! **Postrežba točna!**
ANA ZAKOSTELNY, strojno pletenje
LJUBLJANA, Kette-Murnova 8 136

TEJD. KORN, Ljubljana, Poljanska c. 8 (prej Henrik Korn) krovec, stavbeni, galanterijski in okrasni klepar. Instalacija vodovodov in centralne kurjave, naprava strelvodov, kopališke in klozetne naprave.

Vsa **PLESKARSKA, LIČARSKA in SLIKARSKA DELA** Izvršuje najsolidnejše in po nizki ceni
ANGELO JELČIČ
pleskar in ličar
Ljubljana VII., Celovška cesta št. 65.
Sprejema tudi vsa v to stroko spadajoča dela na deželi.

Modroce

vrhne, iz Ia afrika, močno blago, Din 240, mreže, posteljne odeje, žimo, cvilih kupite najceneje pri **Rudolf Sever,** Marijin trg 2 v Ljubljani.

Dame, pozor!

Redni pouk v krojnem risanju in prirojevanju damskih oblek za dom in poklic se vrši pri strokovno izprašani učiteljici in lastnici modnega ateljeja. **R o z a M e d v e d,** Ljubljana, Mestni trg št. 24/III. Uspeh zagamčen. Pravtam se izvršujejo obleke, kostumi, plašči itd. po najnovejših modelnih krojih po zmerni cenl. Dobivajo se vsakovrstni modelni kroji po meri. 408

Pekovskega učenca

zdravega in poštenega, sprejme proti oskrbi v hiši takoj pekarna **P e t a č** na Jesenicah. 415

Načrte in proračune

za gradbe izvršuje Tehnični biro «Tehna», Ljubljana, Mestni trg št. 23/L. — Zahtevajte poset inženjerja-arhitekta. 355

Urarska popravila

izvršuje najceneje in najpreizkušeneje **Franc Wölfling,** urar, Ljubljana, Gosposvetska cesta 12. 40

Ugodna prilika.

Zaradi boleznj se oddasta v najem: že uvedena čevljarska delavnica z vsem inventarjem vred kakor tudi zraven pripadajoča trafika, kjer se prodajajo hkrati razne brezalkoholne pijače, jestvine itd. Naslov pove uprava tega lista. 421

L. Mikuz
LJUBLJANA, Mestni trg 15
DEŽNIKI
NA MALO NA VELIKO
Ustanovljeno 1839 52 Telefon 2282

Ako želite, da ostanejo Vaša gospodarska posopja z ostalim vred dobri rebarv na, morate nabavljati barve, pokost (firne), lake in druge tem slične redmete ed no pri
DRAGU FRANZU
V LJUBLJAN', Stari trg št. 24 295
Postrežba točna. Cene solidne:

Pozor, kmetovalci!

Jesen je tu! Potrebovali boste sode za namakanje sadja za žganje in mošt. Nudi se Vam ugoden nakup novih sodov, držečih približno po 200 litrov. Sodi so po Din 105— dokler traja zaloga. 403
Julij Zupan
v Ljubljani, Sv. Petra cesta št. 35.

Zahtevajte brezplačni CENIK

14 dni na poskušnjo, ako ne ugaja se vrne denar

Elegantna

plitka dobra in cenena ura

Din 99'—

3letno jamstvo.

Enaka ura v boljši izdelavi

Din 120'—

5letno jamstvo. 243

A. Kiffmann, Maribor 143-c
Razpošilja se le proti povzetju.

Budiljke od Din 49 navzgor

Budiljke, stenske in žepne ure
kupite najbolje in najceneje pri
H. SUTTNER
LJUBLJANA 5, Prešernova ulica 4

Lastna protokolirana
tovarna ur v Švici

Budiljke iz lesa
od Din 84 navzgor

Zahtevajte cenik zastonj
in poštne prosto

Stenske ure,
ki gredo 14 dni
in bijejo, od
Din 380 navzgor

Nadalje kupuje tudi:
**fižol, deteljno,
laneno in ko-
nopljeno seme,
brinje i. t. d.**

DVOKOLESA — teža od 7 kg naprej

najlažjega in najmodernejšega tipa najboljših svetovnih tovarov. Otroški vozički od najpreprostejšega do najfinejšega modela. Izdeluje se tudi po okusu naročnika. Sivalni stroji, motorji, pnevmatika, posamezni deli. Velika izbira, najnižje cene. Prodaja na obroke. Ceniki franko. **TRIBUNA** F. B. L., tovarna dvokoles in otroških vozičkov Ljubljana, Karlovska cesta št. 4.

**Glasba
osrečuje...**

če jo slišite, prav posebno pa, če se sami njo bavite! Ni treba, da je Vaš dom brez godbe! Stopite z nami v stik in si izberite primeren poceni instrument. Zahtevajte neobvezno ponudbo in

**brezplačni
veliki katalog!**

Dobavimo Vam
direktno iz tovarne
v Nemčiji, odnosno prodajne podružnice v Mariboru.

Pišite takoj na naslov:

**MEINEL & HEROLD
MARIBOR št. 104-B**

Živinorejci!

Ko prodajate in tudi kadar kupujete na sejmu ali v hlevu živino, imejte vselej pri sebi zanesljivo in praktično žepno knjižico

„Določanje žive teže pri govedu brez tehtnice“,
katera Vam pove brez računanja in brez vage, koliko je
vaša živina težka. 166

Cena knjižice je samo 10 Din, po pošti 12 Din. Dobi se
po vseh trgovinah ali pa pri založniku

J. M. VICIČ, Ljubljana, Ahačjeva c. 10/II

KAJENJE JE STRUP!

Vsako se lahko igraje odvadi zdravju škodljivega kajenja z našimi EX-tabletami. Po 14 dneh je prenehal kaditi najstrastnejši kadilec, ako je uporabljal 3 krat na dan EX-tablete. So popolnoma neškodljive! 1 ovoj stane 30 Din in poština. Popolna kura 5 ovojev 145 Din franko. Razpošilja po povzetju: „AURORA“ Sekt. 59. Novi Sad, Zlatičnička ul. br. 38.

J. STJEPUŠIN

ZAGREB, JURJEVSKA 57
priporoča

boljše tamburice, strune, partiture, šole in ostale potrebščine za vsa glasbila

Odlikovan na pariški izložbi

Ceniki franko

Trgovinski potniki in krajevni zastopniki

(gospodje in dame) lahko zaslužijo s poštenim in pridnim delom povsod, tudi v najmanjšem kraju, mnogo denarja, eventualno si preskrbe tudi postranski zaslužek. (Poklic postranska stvar.) Več sporoči, če se priloži znamka za odgovor, «Aurora», Sekt. 59, Novi Sad. 413

Kuhinjsko posodo in vse gospodinjske in gospodarske potrebščine nudi najceneje tvrdka 418
BREZNIK & FRITSCH, trgovina z železnino, LJUBLJANA

«SPLIT», A. D. ZA CEMENT PORTLAND, SPLIT.

Salonit

**ZA POKRIVANJE
STREH
ZA OBLAGANJE
STEN
ZA ELEKTRIČNE
IZOLACIJE
CEVI ZA
KANALIZACIJE**

General. zastupstvo «ALPEKO», industr. društvo, Ljubljana, Masarykova 23.

Pljučne bolezni so ozdravljive!

Pljučna tuberkuloza - sušica - kašelj - suhi kašelj - sluzasti kašelj - nočno potenje - bronhijalni katar - katar grla - zaslinjenje - bruhanje krvi - izpijanje krvi - tesnoba - astmatično hropenje - bodljaji itd. so ozdravljivi.

Na tisoče ozdravljenih.

Pred uporabo.

Zahtevajte takoj mojo knjigo:

Po uporabi.

„Nova umetnost hranjenja“,

ki je že mnoge rešila. Ta se more uporabiti pri vsakem načinu življenja in pomaga, da bolezen hitreje obvladamo. Telesna teža raste in postopno poapnenje zaustavlja bolezen. Resni možje zdravniške znanosti potrjujejo vrline moje metode in radi odobravajo nje uporabo. Čim prej se začne z mojim načinom hranjenja, tem bolje je.

Popolnoma zastonj

dobite mojo knjigo, iz katere lahko črpite mnogo potrebnega. Kogar torej bolezen muči, kdor se želi na nagel način temeljito in brez nevarnosti znebiti svojih bolečin, naj še danes piše po knjigo. — Naglašam ponovno, da dobite moje pojasnilo **povsem zastonj**, brez vsake obveze z Vaše strani, ter bo Vaš zdravnik gotovo pristal na ta od prvih profesorjev za izvrstno priznani

novi način Vašega hranjenja.

Zaradi tega je v Vašem interesu, da takoj pišete, pa Vas bo moje tamošnje zastopništvo vsak čas najbolje postreglo. — Črpajte pouk in ojačeno voljo do življenja iz knjige izkušenega zdravnika. Ona vsebuje **okrepčilo in življensko uteho** ter se obrača do vseh bolnikov, ki se zanimajo za sedanje stanje znanstvenega zdravljenja pljuč.

Georg Fulgner, Berlin-Neukölln, Ringbahnstrasse No. 24. Abt. 621.